

ВЫБАРЫ Ў МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ ДЭПУТАТАў БЕЛАРУСІ НАЗНАЧАНЫ НА 25 КРАСАВІКА 2010 ГОДА

Адпаведны ўказ № 21 «Аб назначэнні выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў Рэспублікі Беларусь дваццаці шостага склікання» Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў 18 студзеня.

Указ падрыхтаваны і падпісаны ў адпаведнасці з патрабаваннямі Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і Выбарчага кодыкса Рэспублікі Беларусь. Цэнтральнай камісіі Беларусі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў даручана ў адпаведнасці са сваімі паўнамоцтвамі арганізаваць правядзенне выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў і ажыццяўляць кантроль за выкананнем заканадаўства аб выбарах.

Дзяржаўныя органы і іншыя дзяржарганізацыі павінны забяспечыць выкананне ва ўстаноўлены Выбарчым кодыксам Беларусі тэрміны аднесены да іх кампетэнтны арганізацыйных мерапрыемстваў па падрыхтоўцы і правядзенні выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў. Фінансаванне выбарчай кампаніі будзе ажыццяўляцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту. Указ уступае ў сілу з дня яго афіцыйнага апублікавання.

РЭЗКІХ ВАГАННЯў КУРСУ БЕЛАРУСКАГА РУБЛЯ ДА КАРЗІНЫ ЗАМЕЖНЫХ ВАЛЮТ НЕ ЧАКАЕЦЦА

Якіх-небудзь рэзкіх ваганняў курсу беларускага рубля да карзіны замежных валют у найбліжэйшы час не чакаецца, больш таго, магчыма некаторае яго ўмацаванне. Аб гэтым далжэйшы Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка старшыня праўлення Нацыянальнага банка Пётр Пракаповіч.

Прэзідэнту быў прадстаўлены даклад аб выніках работы банкаўскай сістэмы краіны за снежань 2009 года і за мінулы год у цэлым. Размова таксама ішла аб тых задачах, якія неабходна вырашаць банкам у наступным годзе. Курс нацыянальнай валюты ў снежні 2009 года быў стабільны і да карзіны валют не мяняўся. Задача па забеспячэнні курсу беларускага рубля ў запланаваных межах выконвалася і на працягу года: з 2 студзеня па 31 снежня 2009 аслабленне нацыянальнай валюты складала 7,9 працэнта пры дапушчальным ваганні +/- 10 працэнтаў. У студзені гэтага года беларускі рубель прадаўжае заставацца стабільным, пры гэтым унутры карзіны пэўныя ваганні ёсць.

Пётр Пракаповіч запэўніў Прэзідэнта, што Нацыянальны банк і ў далейшым забяспечыць стабільнасць нацыянальнай валюты. Вялікая работа праведзена ў 2009 годзе банкаўскай сістэмай Беларусі ў частцы крэдытавання рэальнага сектара эканомікі. У цэлым за мінулы год аб'ём выдадзеных банкам крэдытных рэсурсаў узрос у 1,4 раза, што адпавядае тэмпам дакрызіснага ўзроўню. Эфектыўна працавала плацэжная сістэма. У той жа час кіраўнік Нацбанка адзначыў, што працэнтныя стаўкі на фінансавым рынку Беларусі вывесілі на дакрызісны ўзровень не ўдалося. На працягу мінулага года яны заставаліся высокімі. Таму ў 2010 годзе задача Нацыянальнага банка і банкаўскай сістэмы — за кароткі перыяд часу выйсці на той узровень працэнтных ставак, які прадугледжаны Асноўнымі напрамкамі грашова-крэдытнай палітыкі на гэты год. У цэлым Пётр Пракаповіч запэўніў кіраўніка дзяржавы, што ўсе паказчыкі, закладзеныя ў Асноўных напрамках грашова-крэдытнай палітыкі на 2010 год, будучы забяспечаны ў поўным аб'ёме.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ЗАЦВЕРДЗІў РАШЭННЕ НА ПРАВЯДЗЕННЕ ДЗЯРЖАўНАЙ ПАГРАНІЧНАЙ ПАЛІТЫКІ ў 2010 ГОДЗЕ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка зацвердзіў рашэнне на правядзенне дзяржаўнай пагранічнай палітыкі і забеспячэнне пагранічнай бяспекі Рэспублікі Беларусь ў 2010 годзе.

Прэзідэнту было даложа пра выніках работы органаў пагранічнай службы ў 2009 годзе і асноўных задачах на 2010 год. Цяпер пагранічнікі не толькі займаюцца аховай дзяржаўнай граніцы, але і каардынуюць рэалізацыю дзяржаўнай пагранічнай палітыкі з мясцовымі органамі ўлады. Рэфармаванне органаў пагранічнай службы завершана, у Беларусі створана цаласная сістэма яе тэрытарыяльных органаў.

Кіраўніку дзяржавы было даложа і аб сітуацыі на беларуска-расійскай адміністрацыйнай граніцы, граніцах з Еўрасаюзам і Украінай. Аляксандр Лукашэнка выказаў занепакоенасць у сувязі з інфармацыяй, якая паступае з беларуска-расійскай адміністрацыйнай граніцы. «У плане стварэння Мыйтнага саюза Беларусі, Расіі і Казахстана непакоець інфармацыя, якую я атрымліваю з беларуска-расійскай граніцы. Насуперак нашым дамоўленасцям нібыта адбываецца ўзмацненне кантролю на граніцы. Калі мы будзем адзіную мытную прастору, маем Саюзную дзяржаву і з аднаго боку адбываюцца такія дзеянні, то гэта ненармальна», — сказаў Прэзідэнт Беларусі і даў даручэнне Дзяржаўнаму пагранічнаму камітэту правярць гэту інфармацыю і паведаміць аб выніках.

Акрамя таго, Аляксандр Лукашэнка папрасіў асобна спыніцца на сітуацыі, якая складваецца на граніцы Беларусі з Украінай, адзначыўшы, што гэты ўчастак з'яўляецца найбольш праблемным. «Нас не тоя што насцярожвае сітуацыя на граніцы з Украінай — проста там было больш работ», — адзначыў кіраўнік дзяржавы. Цяпер выдзецца падрыхтоўка да пачатку дэмаркацыйных работ на дзяржаўнай граніцы з Украінай, якія плануецца пачаць пасля ратыфікацыі Беларуска-ўкраінскага дагавора паміж двума краінамі аб дзяржграніцы.

На сустрэчы ў Прэзідэнта былі абмеркаваны перспектывы пагадненняў аб малым прыгранічным руху з Літвой, Латвіяй і Польшчай. Паводле прагнозаў, пасля іх падпісання і ўступлення ў сілу пасажырапалатка на граніцы з гэтымі краінамі павяня значна ўзрасці. Малы прыгранічны рух, які прадугледжвае беставарнае перасячэнне граніцы, павяня не толькі станоўча адбіцца на турыстычным прывабнасці Беларусі і надаць імпульс развіццю прыгранічнага раёнаў рэспублікі, але і ўстанавіць лічынны фармальнасці ў зносінах для грамадзян, якія маюць этнічныя карані і сваякоў за мяжой.

Толькі ў 2009 годзе за межы рэспублікі праз беларускія пункты пропуску як мінімум адзін раз выязджалі 3,5 млн грамадзян Беларусі, 3 іх у краіны ЕС — каля 1,5 млн чалавек і ва Украіну — каля 2 млн чалавек. Нягледзячы на ўплыў сусветнага фінансаво-эканамічнага крызісу, у 2009 годзе на граніцы Беларусі транспартны і пасажырапалатка засталіся практычна на ўзроўні 2008 года. За мінулы год на граніцы было затрыманам кантрабанды прывада на ВР126 млрд, з якіх самастойна, а таксама сумесна з КДБ, МУС і ДІМК пагранічнікі затрымалі матэрыяльны каштоўнасці на агульную суму больш за ВР34,6 млрд. Паказчыкі па затрыманні парашальніку дзяржграніцы па-за пунктамі пропуску захаваліся на ўзроўні 2008 года — 515 чалавек, а колькасць затрыманых незаконных транзітных мігрантаў зменшылася са 124 да 111 чалавек. У 2009 годзе сумесна з мясцовымі выканаўчымі і распарадкальнымі органамі ўлады была завершана работа па актывізацыі глыбіні пагранічнай зоны, спрошчаны парадак яе наведвання. Які вынік — калі раней у год выдавалася каля 2 тыс. пропускоў на права знаходжання ў пагранічнай зоне, то ў 2009 годзе выдадзена больш за 4 тыс. такіх пропускоў.

Дзяржаўны пагранічны камітэт у мінулым годзе прадаўжаў актыўна нарашчаць міжнароднае супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне з пагранічнымі ведамствамі сумежных краін. Прадоўжана работа па актыўным выкарыстанні ў ахове дзяржаўнай граніцы тэхнічных сродкаў айчынай вытворчасці. Нарашчваліся магчымасці авіяцыі органаў пагранічнай службы ў забеспячэнні пагранічнай бяспекі.

Кіраўнік дзяржавы таксама даў згоду на стварэнне ў Беларусі Інстытута пагранічнай службы. У цэлым Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што граніца краіны сваячэнная і недакладная, і задача па ахове рубяжоў Радзімы — гэта справа ўсіх, ад Прэзідэнта да салдата на граніцы.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ВАДОХРЫШЧА — СВЯТАЯ ВАДА

ПАЛОНКА НА ВАДОХРЫШЧА НЕ ЗМЫВАЕ ГРАХІ

Гэта добрая традыцыя, якая не мае багаслоўскага падстаў, але нагадвае нам пра Таінава Хрышчэння.

Пра гэта ў прэс-цэнтры газеты «Комсомольская правда» ў Беларусі нагадаў журналістам вучоны сакратар Мінскай духоўнай семінары і акадэмік, дацэнт, кандыдат багаслоўя, праціагеры Аляксандр БАЛОНІНКАў.

Разам з тым, вядомыя выпадкі цудоўнага выпячэння людзей, якія з малых гаў апынуліся на Вадохрышчавым востраве. Галюнае, ляміць айцец Аляксандр, рабіць гэта нобожна і прыстойна. Свята Богаўленне пачалося ўчора, калі, пасля Божай Літургіі святых Васіля Вялікага адбылося Першае Вялікае асвячэнне вады. Сёння, 19 студзеня, адбудзецца Другое Вялікае асвячэнне вады. Вада, асвечаная ў гэтыя дні, называецца вялікай агіямай, ад грэчаскага слова «святлыя».

Памылкова думаць, што вада, асвечаная напярэддні Богаўлення і ў самы дзень свята — розная, і валодае рознымі якасцямі, — сказаў праціагеры Аляксандр Балонінаў.

«Тая, і тая вада — хрышчэнская, альбо святая, г.зн. яна вылучана з агульнага выкарыстання».

Вельмі важна правільна ставіцца да гэтай святлыні. Захоўваць яе трэба ў спецыяльным імістасцах, леей і шклянках, у асаблівым месцы, там, дзе знаходзіцца іншы святлыні дома — абразы, Евангелле. Не трэба трымаць святую ваду

ДЛЯ ШМАТДЗЕТНЫХ СЕМ'Яў ЛЕТАСЬ БЫЛО ПАБУДАВАНА 3873 КВАТЭРЫ

паведаміў карэспандэнту «Звязды» начальнік упраўлення жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Аляксандр ГОРВАЛЬ.

Усё ў нашай краіне летась было пабудавана 5 млн 850 тысяч квадратных метраў жылля, што на 13,8 працэнта больш, чым летась. Узведзена 3 млн 450 тысяч квадратных метраў жылля для асобаў з трэбаў і паліпашчым жыллёвым умоў, або 59 працэнтаў ад агульнага аб'ёму.

Сяргей КУРКАЧ.

ДА ДЗЯРЖАўНАЙ МАЁМАСЦІ — ПА-ДЗЯРЖАўНАМУ!

Такім правілам кіруецца ў сваёй працы калектыў фонду «Гроднааблмаёмасць»

Калектыў Гродзенскага абласнога тэрытарыяльнага фонду дзяржаўнай маёмасці ў поўным аб'ёме выканвае задачы мінулага года па пераўтварэнні дзяржаўнага прадпрыемства ў адкрытыя акцыянерныя таварыствы, а таксама па ўцягненні ў гаспадарчы абарот аб'ектаў нерухомасці, што не выкарыстоўваліся.

«Сакрэтам» паспеху ў гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» падзяліўся дырэктар фонду «Гроднааблмаёмасць» Аляксандр ВІСКУБ.

— Аляксандр Пятровіч, як у Гродзенскім раёне ідзе працэс пераўтварэння дзяржаўных прадпрыемстваў у акцыянерныя таварыствы?

— З 2008 года пераўтварэнне дзяржаўнага прадпрыемства ажыццяўляецца ў адпаведнасці з планамі прыватызцы дзяржаўнай уласнасці тэрмінам на тры гады, зацверджанымі ўрадам (па аб'ектах рэспубліканскай уласнасці) і мясцовымі выканаўчымі органамі (па аб'ектах камунальнай уласнасці). Згодна з гэтым праграмамі, на Гродзеншчыне намечана пераўтварыць у адкрытыя акцыянерныя таварыствы 83 прадпрыемствы. І 53 з іх на працягу двух апошніх гадоў ужо атрымалі статус ААТ. Варта адзначыць, што рашэнні аб стварэнні ААТ на аб'ектах рэспубліканскай уласнасці пры колькасці работнікаў да адной тысячы чалавек прымае непасрэдна фонд «Гроднааблмаёмасць».

— Якая ж праца папярэднічае такім рашэнням?

— А вось вам канкрэтны прыклад. Аляксандр Віскуб запрашае ў адзін з кабінетаў фонду. На стала — 12 аб'ёмных тамоў з дакумента-

«Пакет дакументаў па рэфармаванні дзяржаўнага прадпрыемства мае грыф «Захоўваць пастаянна». Такім чынам, і праз пяць, дзесяць, пяцьдзесят і нават больш гадоў можна паківацца, ці законна распарадзіцца дзяржаўнай маёмасцю. А адсюль і найвышэйшая адказнасць работнікаў фонду за вынікі сваёй працы».

ПАД ЗНАКАМ КАЛЯДНЫХ МАРАЗОў

На гэтым тыдні тэрыторыя Беларусі застаецца на антыцyklоні, паведаміў рэдакцыі начальнік службы гидрометэапрагнозаў Рэспубліканскага гидрометэацэнтры Дамітрый РАБАў.

На працягу найбліжэйшых 5-7 дзён сярэднясутная тэмпература ў нашай краіне будзе прыкладна на 6—12 градусаў ніжэйшай за кліматычную норму студзеня. Узровень сёння 11—18, уначы на сераду да 20—26. З серады да пятніцы атмасферны ціск крыху знізіцца. Месцамі па краіне, а ўдзень 21 студзеня ўжо паўсюдна чакаецца невялікі снег. Пры ўсходнім ветры парывы 12—14 м/с слабая мацельца, на дарогах галаледзіца. Уначы 10—17, па пазночным усходзе да 19—25, уздзень — 8—15.

У выхадныя — чарговыя халодныя антыцyklон. Ціск зноў павялічыцца. Уначы 13—20, пры працяглых праясненнях да 22—27, уздзень 9—16. Нават на наступным тыдні нейкага пацяплення сіноптыкі пакуль не бачаць.

Сяргей КУРКАЧ.

«КРУЦІў» З ПРОДАЖАМ АўТОў..

42-гадовы кіраўнік камерцыйнай кампаніі падазраецца ў тым, што падмануў некалькіх аўтаамабіляў, якія прыганылі аўтамабілі на продаж.

Паводле звестак прэс-афіцэра Ленін-

скага РУУС Сяргея Козела, у дачыненні да гэтага кіраўніка ўзбуджана крмінальная справа па артыкуле 209 ч.3 КК — «махлярства». Як выявілася, у абавязкі кампаніі ўваходзіў продаж аўтамабіляў, якія іх уладальнікі, каб не марнаваць уласны час, прыганялі на спецыяльную пляцоўку. Грошы ж за тавар гаспадары аўто павінны былі атрымліваць пасля рэалізацыі зделкі. Вось з апошнім, як мяркуюцца, і ўзніклі пытанні. У прыватнасці, уладальнікі кампаніі не спытаўся разлічвацца з кліентамі, якія не знаходзілі на стаянцы сваіх «калезных коней». Выкарыстоўваў ён для гэтага розныя зручныя прычыны: у адным выпадку казаў, што, маўляў, машына накіравана на аўтарынак, у іншым — на абкатку, ці ў рамонт. Нарэшце, некалькі аўтаамабіляў, якім надакучыла падобная «валтузня», зьявіліся па дапамогу ў міліцыю. Між іншым, агульная запаячанаць камерсанта перад уладальнікамі аўтамабіляў складала каля 40 тысяч долараў ЗША. Па гэтым факце праводзіцца расследаванне.

Ігар ГРЫШЫН.

МАХЛЯРКІ СКРАЛІ ў БАБУЛІ МІЛЬЁН РУБЛЁў

У Магілёве міліцыя шукае дзюво жанчыны, якія ўдзень 15 студзеня завіталі да 79-гадовай пенсіянеркі. Госці на словах аблілі пра замену гаспавай паліцыя для гаспадары, а ў сапраўднасці пасля іх візіту зніклі яе зберажэнні ў 1 мільён рублёў.

Алена КАЗЛОВА.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЎ

ЦІМАШЭНКА ПЕРАПІША КАНСТЫТУЦЫЮ, А ЯНУКОВІЧ ПАМІРЫЦЦА З РАСІЯў

Удзельнікі другога туру прэзідэнцкіх выбараў ва Украіне — прэм'ер-міністр Юлія Цімашэнка і лідар Партыі рэгіёнаў Віктар Януковіч — працягваюць перадавыбарную кампанію.

Януковіч гарантуе паляпшэнне адносін з Расіяй, абяцаючы, што Украіна не ўступіць ні ў які ваенны блок. Кіраўнік Блока Юліі Цімашэнка (БЮЦ) у выпадку перамогі мае намер вынесці на рэферэндум пытанне аб змяненні Канстытуцыі, каб вырашыць, парламенцкай або прэзідэнцкай рэспублікай быць Украіне, і давядзе да канца справу зааботага ў 2000 годзе журналіста Георгія Гангадэ. Першы тур прэзідэнцкіх выбараў прайшоў ва Украіне ў нядзелю. Па выніках апрацоўкі 95,18 % пратаколаў участковых выбарчых камісій, у першым туры прэзідэнцкіх выбараў за Віктара Януковіча прагаласавалі 35,42 % выбаршчыкаў, Юлію Цімашэнку падтрымалі 24,95 % выбаршчыкаў.

УЛАДЫ ГЕРМАНІЎ ЗАКЛІКАЛІ ГРАМАДЗЯН НЕ КАРЫСТАЦЦА БРАўЗЭРАМ INTERNET EXPLORER

Урад Германіі ў апошнія суткі папярэджвае карыстальнікаў інтэрнэту аб неабходнасці адмовіцца на час ад выкарыстання браўзераў Internet Explorer кампаніі Microsoft па прычынах бяспекі.

З адпаведнай заявай выступіла нямецкая Федэральная служба інфармацыйнай бяспекі пасля таго, як Microsoft прызнаў наяўнасць у сваім браўзеры «слабых месцаў», паведамляе сёння брытанская радыёкампанія BBC. Згодна з існуючай тэмай інфармацыяй, ураўляюцца сістэмы былі выяўлены падчас нядаўніх атак на серверы пошукавай машыны Google. У інтэр'ю BBC спецыяліст у галіне камп'ютарных ві-

ТРЭЦЬ РАСІЙСКІХ МІЛІЦЫЯНЕРАў МОГУЦЬ ПАЙСЦІ ПА СЛЯДАХ МАЁРА ЕўСЮКОВА

У правахоўных органах служыць вялікая колькасць псіхпатэлаў. Па сутнасці, трэць расійскіх міліцыянераў можа пайсці па слядах маёра Еўсёева, лічыць дырэктар Цэнтра прававой і псіхалагічнай дапамогі ў экстрэмальных сітуацыях Міхаіл Вінаградцаў.

Паводле яго слоў, прафесія міліцыянера для падобных людзей вельмі прыцягальная, пішуць «Новыя известия». Вінаградцаў лічыць, што на сёння міліцыянераў у Расіі значна больш, чым патрэбна. Міліцыяўскія штаты раздутыя неверагодна і ў іх шэрагах неабходна чыстка. «Калі мы зараз правядзем абследаванне, то вывям тры 30 % алкаголікаў і псіхпатэлаў, якіх трэба звальняць», — дадаў Вінаградцаў.

У ТУРКМЕНСТАНЕ ДЭМАНЦІРУЮЦЬ ЗАЛАТЫ ПОМНІК У ГОНАР ПЕРШАГА ПРЭЗІДЭНТА

У сталіцы Туркменістана плануецца дэманціраваць Арку нейтралітэту, якая была пабудавана па распарадкаванні першага прэзідэнта Туркменістана Сапармурата Ніязава. Арка была адным з сімвалаў яго праўлення.

Гаворка ідзе пра 75-метровую збудаванне, увучнае запалочнай статуі Ніязава, якая на працягу сутак паварочваецца ўслед за сонцам. Як перадае «Інтэрфакс», замест Аркі ў паўднёвай частцы Ашхабада, у перадрогі Капнедага, плануецца пабудаванне велічыннага Манументу нейтралітэту вышыняй 95 метраў.

Сяргей КУРКАЧ.

ГУП «УЗДЕНСКОЕ ПМС» ТРЕБУЕЦЦА НА ПОСТОЯННУЮ РАБОТУ

ТРАКТОРИСТ
НА ТРАКТОР Б-10М-БУЛЬДОЗЕР.
Заработная плата от 800000 рублей.

Контактные телефоны:
8-01718 55611, 8-01718 55621.

Курсы валют	29,5622
USD	36,4282
1000 BYR	10,4102
EUR	42,5654

ISSN 1990 - 763X

З вяршынь чалавечага духу

У ІМЯ ПРАўДЫ ГІСТОРЫЎ

Падалак, Т. У. Нашчадкі вогненных вёсак: дакументальныя нарысы, асц, успаміны Таццяна Падалак. — Мінск: Літаратура і Мастацтва, 2009. — 192 с. : іл.

Шырокі чытацкі рэзананс выклікаў цыкл публікацый «Звязды», аб'яднаных агульнай назвай «Нашчадкі вогненных вёсак». Журналістка Таццяна Падалак сабрала сведчанні людзей, якія на свае вочы бачылі зверствы фашысцкіх карнікаў на тэрыторыі акупаванай у Вялікую Айчынную вайну Беларусі, альбо тых нашых сучаснікаў, хто расказаў пра жахі, трагедыі жыхароў спаленых вёсак, знаёмых, родзічаў, хто сапраўды абалены полымем 1941—1944-х... Адна публікацыя нараджала другую. Разгледзеўшы шырокую зацікаўленасць газеты, сталага веку і зусім юныя аўтары, краязнаўцы, школьнікі, нераўнадудныя да памяці пра далёкія падзеі, запрасілі чытача ў падарожжа па часе.

Хіба можна без хвалеванна чытаць расповед пра трагічны лёс Дальвы Лагойскага раёна: бяда напаткала яе жыхароў

19 чэрвеня 1944 года. Лічаныя тыдні, дні заставаўся да вызвалення Беларусі... Гэта была апошняя з 628 беларускіх «вогненных вёсак» Вялікай Айчынай. Фашысты за жыва спалілі 44 чалавекі: 29 дзяцей, 13 жанчын, 2-х мужчын. Цудам застаўся жыць Мікалай Грыловіч (ён гаварыў: «Гасподзь пакінуў мне жыццё — каб было кама расказаць...»). «Дальва — трыста Хатыні» — так называецца яго кніга, у якой расказваецца пра лёс паселішча, пра тое, які ў самы перададзены вызвалення здарылася жудасная бяда.

Публікацыі, якія рыхтавала Таццяна Падалак, адкрылі перад чытачом «Звязды» географію пакут і болю.

СТАР. 6

«БАБУЛІН ГЛАДЫШ» АТРЫМАЉ ГРАН-ПРЫ НА «БРЭНДЗЕ ГОДА»

ДВАНАЦЦАЦЬ залатых медалёў атрымалі беларускія брэндзі на выніках прафесійнага конкурсу «Брэнд года 2009», а таксама былі ўручаныя 6 сярэбраных і 8 бронзавых медалёў. А гран-пры конкурсу атрымала ААТ «Бабулін гладыш» за свой аднайменны брэнд. Таксама былі падведзены вынікі і ў спажывецкіх намінацыях, дзе лепшых з лепшых выбрала не прафесійнае журы, а простыя грамадзяне шляхам апытання. Аднак пераможцы былі выяўленыя толькі ў 49 групач тавараў з 62 — у астатніх трынаццаці яўных лідараў не было выяўлена.

У гэтым годзе ў параўнанні з мінулым залатых медалёў было менш. Старшыня журы **Аляксандр ШОЎЯЛЕВІЧ**, крэатыўны дырэктар рэкламнага агенцтва «Крыны», патлумачыў гэта імкненнем да якасці, а не да колькасці:

— Мы пастараліся зрабіць так, каб «златам» было «золатам», г.зн. каб тыя, хто атрымлівае залаты медаль, былі сапраўды вартыя гэтага. Але нельга пры гэтым казаць, што мы завьсілі планку — не гэта нармальнае планка. Шчыра скажу, што кэісы гэтага года значна цікавейшыя, лепей аформлены і самі брэндзі выглядаюць больш моцна, чым у ранейшыя гады.

Дарчы, журы было міжнародным — акрамя беларусаў, нашы брэндзі ацэньвалі прадстаўнікі Украіны і Расіі. Яшчэ за дзень да ўзнагароджання, калі журы слухала прэзентацыі ад фірмы, нам удалося пагутарыць з членам журы, кіруючым партнёрам і генеральным дырэктарам кампаніі **Advante Group**, вядучым экспертам Украінскай асацыяцыі маркетынгу **Андрэем ДЛІГАЧОМ**:

— Конкурс важны і для брэндаў, і для рынку ў цэлым. Для брэндаў важная, па-першае, прафесійная ацэнка з боку, бо самому вельмі цяжка ацаніць сваю працу, а тут спецыялісты з розных сфераў з вайлікай працэдурай нешта падказваюць, даюць новыя ідэі для развіцця брэнда на будучыню. Па-другое, прызначэнне уласнага поспеху вельмі важнае для ўнутранага адчування прывільнасці выбранага шляху. А калі глядзець на карысць для рынку ў цэлым, то на вельмі шмат якіх таварных рынках цяпер фарміруюцца брэндавае ўсведамленне, брэнд адгрывае ўсё больш важную ролю ў выбары тавару, і радуе, што шмат якіх брэндаў адыходзіць ад месцах ковацці, ад непрафесійнага падыходу, а кампаніі пачынаюць абарацьваць на вынікі даследаванняў, на глыбокую стратэгічную прапаганду.

— Калі параўнаць рынкі брэндаў **Беларусі, Польшчы, Расіі, Украіны, Германіі і г.д.**, наколькі Беларусь адрызняецца? — Беларусь вельмі моцна адрызняецца. Адрызнены ў тым, што, па-першае, рэгіянальныя брэндзі вельмі ярка пачынаюць сябе паказваць, а ва ўсім свеце брэндзі ўсё болей і болей глабалізуюцца. Па-другое, ёсць адрызнены ў тым, што дзяржава ў большай ступені бярэ на сябе і клопат, і ролю рэгулявання і абмежавання. Па-трэцяе, вельмі шмат беларускіх брэндаў бярэць прыклад з расійскіх брэндаў ці нейкіх міжнародных. Але не ўсё, ёсць брэндзі, якія заховаюць нейкую самабытнасць, напрыклад, «Савушкін прадукт», «Бабулін гладыш». Так што ёсць яркія брэндзі.

— Беларускія брэндзі маюць шанцы на поспех на замежных рынках?

— Так, і гэта пастаянна пацвярджаецца — тым жа «Савушкін прадуктам», «Санта-Брэмарам», «Conte elegant». Такія прыклады ёсць і ў іх будзе ўсё болей і болей. Вось сёння мы слухалі прэзентацыю брэнда «Атлант» — так, у іх вельмі высокі патэнцыял, і калі прадпрыемства будзе ўзмацняць уласны брэнд, гэта даасць магчымасць раскрыць тэхналагічны патэнцыял значна лепш.

— Насколькі бюджэты беларускіх прадпрыемстваў, якія выдзяляюцца на брэндзі і маркетынг, можна параўнаць з бюджэтамі замежных кампаній?

— Безумоўна, яны недастатковыя. Пакуль што беларускі рынак у большай ступені арыентаваны на інвестыцыі ў вытворчасць, і ў меншай ступені — на інвестыцыі ў маркетынг і збыт. Доля інвестыцый у маркетынг павінна быць большай.

На цырымоні ўзнагароджання пераможцы медалі і дыпломы ўручалі і прадстаўнікі шоу-бізнесу накіштталі **Алеси і Коені Сітнік**, і

Прадстаўнік «Атланта» абараняе кейс-пакет.

дэлаваля людзі, асобы пры пасадах — прынамсі, старшыня нацыянальнага савета конкурсу «Брэнд года», намеснік міністра эканомікі **Андрэй Тур**. «Звязда» пацвяляе а яго, наколькі правядзенне такога конкурсу актуальнае для нашай краіны:

— Конкурс праішоў у дзевяты раз і, самае галоўнае, у такі складаны перыяд, а 2009 год быў складаным, і конкурсу паказваў, што нават ва ўмовах крызісу ў канкурэнцыі выяўляюцца тыя кампаніі, якія сапраўды ўкладваюць срэды і ў сябе. Брэнд па сутнасці азначае якасць, і крызіс яшчэ раз паказаў больш рэальна, што якасць выйграе якасць, — лічыць **Андрэй Мікалаевіч**. — Конкурс вельмі запатрабаваны і, як бачыць, вельмі шмат цікавых кампаній. Таксама важна, што ў «Брэндзе года» прадстаўлены ўвесь спектр бізнесу — і малыя, і сярэднія, і вялікія, і дзяржаўныя, і акцыянерныя, і прыватныя. Нават было адно прыватнае ўнітарнае прадпрыемства прадстаўленае...

Пасля завяршэння цырымоні ўзнагароджання «Звязда» выйшла пацвярджаць уражаннямі ад конкурсу ў непазрэдніх удзельніках — пра гэта мы спыталі ў **Наталі АРАБЕІ, начальніка ўпраўлення рэвізіі ААТ «Белінвестбанк»** (бронзавы медаль у прафесійнай намінацыі «Банкі»):

— Для нас гэта, калі можна так сказаць, стартавае пляючка, бо гэта першы значны медаль у маштабах рэспублікі. Каб перамагчы, мы прыклі больш маральна-псіхалагічны намаганні, бо ў брэндзе галоўнае — угадаць адчуванні тых, хто карыстаецца нашымі паслугамі, каб мы дзейнічалі ва ўнісон з нашымі кліентамі і прапаноўвалі ім тую паслугу, якая ім цікавая. Я так мяркую, што ў гэтым годзе мы зможам прапанаваць нашым кліентам не толькі традыцыйныя паслугі, але і паслугі, якія можна будзе атрымліваць не выходзячы з дому — з дапамогай мабільнага тэлефона, інтэрнэт-банкіну і іншых перадавых тэхналогій, якія павінны зацікавіць у першую чаргу моладзь — расказала **Наталія Адамаўна**. — А наогул я лічу, што конкурс — вельмі аб'ектыўны і цэлы, але ў якім плане цяжкі — рэкламны рынак знаходзіцца ў стадыі вельмі актыўнага развіцця. І такія адкрытыя абмеркаванні членамі журы вельмі цікавыя і пазнавальныя.

Павел БЕРАСНЕЎ.

«МІНСК» СУПРАЦЬ «АЛЬЯНСА»

На пасяджэнні **калегіі Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь абмяркоўваліся вынікі праверкі эфектыўнасці арганізацыі кантрактнай (ліцэнзійнай) вытворчасці тытунёвых вырабаў і іх абаролу на тэрыторыі краіны**

— Пытанне гэта вельмі цікавае, няпростае, — адзначыў старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю **Зянон Ломаць**. — Рынак насычаны тытунёвымі вырабамі, перабою ў пытанні рэалізацыі цыгарэт няма. Дзяржаўна тытунёвая фабрыка «Нёман» працуе на поўную магутнасць, павялічылася паступленне ацэнкаў у бюджэт. Але гэта тое, што на паверхні. Мы паспрабавалі паглядзець глыбей і бачым шэраг праблем, якія могуць мець негатывныя наступствы ў наступным.

Размяшчаючы заказы на вытворчасць цыгарэт на беларускія фабрыкі, замежная кампанія атрымлівае лівую частку даходаў у гэтым праекце, прыбытак фабрыкі ў разліку на адну пачку цыгарэт у студзені — верасні мінулага года склаў 72 рублі, а ў замежнай кампаніі — 287 рублёў. Адлучыць розніцу, гэта пры тым, што ў замежнай кампаніі няма вытворчай базы на тэрыторыі нашай краіны. У выніку замежнае прадпрыемства, маючы фінансавы перавагі перад фабрыкай, дазваляе сабе істотныя расходы не толькі на праасоўванне сваіх цыгарэт на рынку рэспублікі, але і на павялічэння заробатную плату для сваіх супрацоўнікаў.

Праблема яшчэ ў тым, што асноўная частка выпускаемай прадукцыі — нізкабюджэтнай маркі. Цыгарэты «Альянс» і «Вайсрой» ствараюць прамую канкурэнцыю найбольш запатрабаваным маркам цыгарэт тытунёвай фабрыкі «Нёман» — «Мінск», «Прэм'ер». Пры гэтым «БАТ» выкарыстоўвае надбаражымны метады свайго ўплыву на фарміраванне тытунёвага рынку краіны, вытрымліваючы на нізкім узроўні, нягледзячы на фінансавыя страты.

Арганізаваная, як добры намер, кантрактная і ліцэнзійная вытворчасць у рэспубліцы цыгарэт міжнароднай карпарацыі «БАТ» на магнутнасьці ГТФ «Нёман» у выніку прывяла да выцяснення беларускіх марак тытунёвых вырабаў. Выпуск замежных марак цыгарэт разам з імпартам у Беларусь тытунёвых вырабаў перавышае аб'ёмы ўласнай вытворчасці. У студзені — лістападзе мінулага года ўдзельная вага міжнародных марак цыгарэт у таварных рэсурсах тытунёвых вырабаў склала 54 працэнты!

— Калі мы не выправім цяпер гэту сітуацыю, асабіла ў дачыненні да кантрактнай вытворчасці цыгарэт, то ў будучыні можам страціць свой твар у тытунёвай вытворчасці, — падкрэсліў **Зянон Ломаць**.

БОЛЬШ СПУЖАУСЯ, ЧЫМ НАКАЛЯДАВАУ...

Паўнак за цукеркамі і 38 тысяч рублёў сталі здабываць судзімага летась 17-гадовага грамадзяніна. Пагражаныя нажом, грамадзянін у падзедзе напаў на вучня 6-га класа, які па традыцыі старога Новага года калядаваў у адным з дамоў **Мазыра Ірына АСТАШКЕВІЧ**.

У нашай краіне вытворчасць і абарот тытунёвых вырабаў жорстка рэгламентуецца дзяржавай. У краіне развіваецца імпартызамішчэная, дзюкуючы чаму на тытунёвым рынку ўмацоўваюцца пазіцыі айчынных вытворцаў і, у першую чаргу ГТФ «Нёман». Калі чысты імпарт тытуню ў 2005 годзе склаў 21,1 працэнта, то ў студзені — лістападзе 2009 года — 2 працэнты. Скарачэнне долі імпарту чычунёвых вырабаў — вынік актыўнага размяшчэння кантракта-ліцэнзійнай вытворчасці сусветных брэндаў на айчынныя фабрыкі, галоўным чынам на ГТФ «Нёман» на заказ «БАТ». Замежнаму прадпрыемству было прапанавана пераключыцца на выпуск толькі дарагіх цыгарэт, а каб ліквідаваць канкурэнцыю нізкабюджэтным цыгарэтам, што вырабляюцца на «Нёмане» (і між іншым, паступова набываюць усё большую папулярнасць на ўнутраным рынку), — перастаць вырабляць больш танныя цыгарэты «Альянс» і «Viceroy».

Дарчы, на калегіі была ўзданая такая марка цыгарэт, як «Карона». Як паведаміў дырэктар яшчэ адной тытунёвай фабрыкі на тэрыторыі Беларусі «Тытун-Інвест», гэтыя цыгарэты ў хуткім часе павінны знікнуць з прылаўка адрозна пастава, які будзе дапрацаваны раней за купленна сыравіна для вытворчасці гэтай прадукцыі. Але, як заўважыў старшыня Дзяржаўнага кантролю, пытанне з «Каронай» застаецца не закрытым. Гэтыя цыгарэты трэба выпускаць, таму што яны запатрабаваныя народам, і гэта марка павінна быць перададзена фабрыцы «Нёман».

Паступова ў Беларусь будзе павялічвацца выпуск цыгарэт не толькі больш нізкага цэнаснага сегмента, але і дарагіх цыгарэт. Так, ГТФ «Нёман» закупіла найноўшае абсталяванне для вытворчасці гэтай прадукцыі, у планах — асваенне такога новага віду прадукцыі, як супер-слім (гэтыя цыгарэты апошнім часам становяцца ўсё больш папулярнымі ў Еўропе).

У ТЫТУНЁВЫМ ДЫМЕ

Негледзячы на тое, што ў 2005 годзе Беларусь далучылася да Рамачнай канвенцыі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя супраць тытуню, Беларусь не сталі паліць меней. Напраўца рост вытворчасці тытуню.

Так, калі ў 2005 годзе было разлічана 16 мільярдаў штук тытунёвых вырабаў, у 2006-м — 17,2, у 2007-м — 18,9, у 2008-м — 19,7, па стане на першае снежня 2009 года — 19,5 мільярда, мяркуюцца, што гэта лічба будзе і далей павялічвацца і дасягне 21 мільярда. У год на кожнага беларуса (нават на немаўля і пажылых) прыпадае 2 тысячы выкураных цыгарэт. Альбо па 5 штук на дзень.

Захадзі, якія цяпер робіць Міністэрства аховы здароўя, каб супрацьстаяць курэнню, пакуль не даюць істотных вынікаў. Арганізаваныя вольныя ад курэння зоны, прапаганда здаровага ладу жыцця — усё гэта добра, але, на думку ўдзельнікаў калегіі, неабходна прымаць больш радыкальныя меры. Напрыклад, прагучала такая думка, што пакуль заробак прадаўцоў будзе залежаць ад таго, колькі тавару яны прададуць, тым будзе выгадна збываць як мага больш цыгарэт, не звважаючы на ўзрост таго, каму яны прадаюць. Павінна працаваць спецыяльная сістэма пакарання за продаж цыгарэт няпоўнагадовам. Прынамсі, за год за невыкананне антыцыгарэтных мерапрыемстваў да адміністрацыйнай адказнасці было прыцягнута толькі каля 600 чалавек. І гэта на ўсю краіну. А цяпер пачаўся гэтулючы з пакаранняў цыгарэт, якія летась былі рэалізаваныя ў Беларусі. Сёння курэнне сярод моладзі стала сваясабытным дрэс-кодам, доўскім да самасцвярджэння ў сваім копе. І тут трэба мяняць стаўленне моладзі да такой звычкі. Яшчэ да пачатку пасяджэння калегіі намеснік міністра аховы здароўя **Вялічана Качан** дэманстравала ўсім, хто сабраўся ў зале, плакаты-жахлічкі, на якіх было паказана, з якімі праблемамі сутыкаюцца куральшчыкі, і заўважана, паказваючы на пачкі цыгарэт: «Ну, як моладзі не спакусіцца на гэта, вы паглядзіце, які прыгожа аформлены ўпакоўкі!». Дарчы, 26 снежня мінулага года **Расіа** ўввела ў дзейнасць новыя тэхнічныя рэгламенты на тытунёвыя вырабы, які прадугледжвае наясненне папераджальных надпісаў аб шкодзе курэння на пачку цыгарэт у рамках чорнага колеру (рамка займае да 50 працэнтаў плошчы пачка). Падобныя «напаўзяморныя» пачкі ў нас будучы ўведзены толькі з 1 красавіка 2010 года.

Алена ДЗЕМДОВІЧ.

Абзац

▲ Электраабгравальнік стаў прычынай пажару ў інтэрнаце **Белдзяржмедынверсітэта**. Паведамленне пра пажар у пакоі на апошнім паверсе 9-паверховага будынка па прапекце **Дзяржінскага** ў Мінску паступіла ўначы з 16 на 17 студзеня. Супрацоўнікі **МНС** эвакуавалі з верхніх паверхаў будынка 63 чалавекі. У выніку пажару пашкоджана маёмасць у пакоі, пацярпелыя няма. Мяркуюцца прычына — парушэнне правілаў эксплуатацыі электраабгравальніка.

▲ **Трое мужчын** праніклі на ферму **СВК «Рассвет-Мыта»** ў вёсцы **Наваесілі** **Лідскага** раёна каля 4 гадзін раніцы. Яны паспелі зарэзаць двух цялят і паранілі трэцяе, калі няклякіхавы гасцей выявілі работнікі фермы. На патрабаванне здацца зламаныя нечакана выхавалі стрэльбы і, пагражаныя забіць, паклалі вартуніка і ахоўніка на снег. Потым злычаныя паспрабавалі загрозіць забіць цялят у машыну, але самастойна зрабіць гэта не змоглі і прымусілі работнікаў фермы дапамагчы. У гэты момант кі напалохаў загадчык фермы, які праязджаў побач: кінуўшы цялят, яны ўціклі на сваім аўтамабілі. Супрацоўнікі **РУУС** пасля тэлефанавання з фермы адрозна ж увялі ў дзейнасць планы «Пераход» і «Сірэна». Ужо ў 11.00 «Аўдзі» выязвілі ў Лідзе, затрымалі двух злычынцаў, а крыху пазней і трэцяга. Імі апынуліся **жыхары Ліды**, адзін 1973 года нараджэння, двое — 1980-га. **Вядзецца расследаванне**.

▲ У дачыненні да дзвюх супрацоўнікаў **Крупскага** райспажываўства распаната крмынальная справа аб крадзяжы больш за **Бр37,5** млн. Яны з красавіка 2008 па люты 2009 г. атрымлівалі з касы таварыства грошы на нархотэху прадукцыі па фіктыўных расходных касавых ордэрах. **Абедзве падазроныя затрыманыя**.

▲ **Серыя крадзяжоў дарагіх аўтазапчастак ажыццёўлена ў мінскім мікрараёне Серабранка**. Толькі за адну ноч на мінулым тыдні ахвярамі зладзеяў сталі 4 аўтагуладалыні. Сума скрадзенага — каля **Бр4** млн. Спачатку два ўладальнікі **БМВ** заявілі пра крадзжэ люстэркаў задняга віду (страты склалі **Бр900** тыс. і **Бр1,2** млн). У тую ж ноч зладзеям прыгледзілі і заднія фары машыны **Лэнд-Ровэр** коштам **Бр1,2** млн. Акрамя таго, скрадзены задні бампер з убудаванай сістэмай «парктронік», кошт якога **Бр600** тыс. Злычынцы шукаюць.

▲ Лідарам аўтамабільнага рынку **Еўропы** летась па-найснейшаму застануць **Volkswagen**, пры гэтым германскі канцэрн павялічыў долю рынку да 21,1 % з 20,7 % у 2008 годзе. Другое месца па аб'ёме продажаў засталася за французскім аўтагигантам **Peugeot-Citroen**, яго доля на рынку склала 12,9 %. На трэцім месцы — амерыканская **Ford Motors**, у гэтага аўтавытворцы 10,3 % аўтарынку **Еўропы** і павелічэнні продажаў на 2 %.

▲ **26 пацыентаў** псіхіятрычнай клінікі ў **кубінскай** стацыяна **Гавана** загінулі ў выніку пераахладжэння, перадачы інфармацыі. У той час стала непрычына халадоная для **Кубы** надвор'е — тэмпература паветра падала да 3,6 градуса цяпла. У міністэрстве аховы здароўя краіны заявілі, што смерць пацыентаў была паскораная натуральнымі прычынамі — сталы ўзрост, цяжкасці з дыханнем і ускладненыя хранічныя захворванні. Аднак праваахоўнікі лічыць, што ўрачы клінікі правялі злычынскую халаднатс і павінны ўстаць перад судом.

Поўны абзац

Японская паліцыя арыштвала жанчыну-кіроўцу, якая за рулём свайго аўтамабіля ехала каля 6,5 км з цэлаю 80-гадовай бабуй на каптоце. 23-гадовая студэнтка **Мічыка Сато** на аўто збіла старога жанчыну раўняй у няздзелю. Не спыніўшыся, яна працягвала свой шлях, а цэла ахвяра заставалася на каптоце, засеўшы ў рабзітым лабавым шкле. Бой-фрэдз дзючынцы, убачыўшы аўтамабіль сваёй сяброўкі, адрозна пазваніў у паліцыю. Па словах арыштраванай дзючынцы, яна была шакаваная, калі зразумела, што збіла чалавечка, таму разгубілася і не ведала, што рабіць. Сата пагражае да 17 гадоў турмы і — яе абвінавачваюць у смерці чалавечка ў выніку ДТЗ і знікненні з месца аварыі да прыезду паліцыі.

Паводле паведамленняў карэспандантаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Спорт-тайм

КУБАК САДРУЖНАСЦІ: «ДНЕПР» ДВОЙЧЫ ПЕРАМОГ

Футбалісты магілёўскага «Дняпра» атрымалі другую перамогу на **XVIII** Міжнародным футбольным турніры «Кубак змяніў Садружнасці краін СНД і Балтыі». 17 студзеня каманда **Андрэя Скарабагацкі** выйграла ў латвійскага «Металурга» з лікам 4:3 (пры гэтым беларусы саступалі пасля першага тайма 1:2). У другім матчы групы **А** расійскі «Рубін» перамог кіргізкае «Дардод-Дынама» — 2:0. У стартавым матчы 16 студзеня «Днепр» узяў верх над «Дардод-Дынама» — 3:1, а «Металург» — над «Рубінам» — 1:0. Становішча камандаў у групе: «Днепр» — 6 ачкоў, «Металург» — 3, «Рубін» — 3, «Дардод-Дынама» — 0. 19 студзеня «Днепр» сустраецца з «Рубінам». У вярце-фіналі выйдзе дзве найлепшыя каманды групы.

ГАНДБАЛІСТЫ НЕ ПРАЙШЛІ У ПЛЭЙ-ОФ

Мужчынскай зборнай **Беларусі** па гандболе не удалося выйсці ў плэй-оф кваліфікацыі чэмпіянату свету-2011. 17 студзеня ў заключным матчы турніру ў групе 1, які праходзіў на Кіпры, каманда **Юрыя Шаўцова** прайграла швейцарцам з лікам 23:26. У другой сустрэчы гаспадары перамаглі **Фарскі астравы** — 34:27. Нагадаем, што ў стартавай сустрэчы 15 студзеня беларусы прайгралі кіпр'ятам — 30:31, а на наступны дзень выйгралі ў **Фарскіх астравоў** — 39:32. Выніковае становішча пасля трох тураў: Швейцарыя — 6 ачкоў, Кіпр — 4, Беларусь — 2, Фарэры — 0. Швейцары выйшла ў плэй-оф кваліфікацыі чэмпіянату свету 2011 года.

ДА ДЗЯРЖАЎНАЙ МАЁМАСЦІ — ПА-ДЗЯРЖАЎНАМУ!

(Заканчанне)

— **Пачатак на 1-й стар.**

— **Якія меры прымаюцца фондам у выпадку парушэння пералічэнняў у бюджэт дывідэндаў на акцыі, што належыць Гродзенскай вобласці?**

— Мы пастаянна праводзім аналіз найзатрыманнічых свечаснаасця пералічэння акцыянернымі таварыствамі дывідэндаў на пакеты акцыяў, што належыць вобласці. Інфармацыя аб выяўленых парушэннях накіроўваецца ў падатковыя органы. За мінулы год акцыянерныя таварыствы пералічылі ў мясцовыя бюджэты дывідэндаў і штрафных санкцыяў на суму больш за 6 мільярдаў рублёў.

— **Якая праца праводзіцца па кіраванні і распрацаванні дзяржаўнай маёмасцю?**

— У гэтым пытанні важную ролю займае рэзэрт маёмасці, які ўяўляе сабой электронную сістэму ўліку дакументаванай інфармацыі аб дзяржаўнай уласнасці. На цяперашні час у рэзэртах маёмасці рэспубліканскай і камунальнай уласнасці на тэрыторыі Гродзенскай вобласці больш за 54 тысячы будынкаў і збудаванняў. У рамках дзяржаўнай праграмы інфарматызацыі «Электронная Беларусь» у мінулым годзе распаната паэтапнае ўкараненне адзінай агульнарэспубліканскай сістэмы ўліку дзяржаўнай маёмасці, якая прадугледжвае паступленне звестак аб гэтых аб'ектах у адзіную базу звестак. Гэта робіць і зручнае зьявіцца часта праца інтэрнэце.

— **Ці можна падамаваць канкрэтныя прыклады эфектаў ад продажу і бязвыплатнай перадачы дзяржаўнай уласнасці?**

— На адкрытым конкурсе ў Гродне неадбудаваны будынак для аўтамабіляў і тэхнічнага абслугоўвання аўтамабіляў праддалі прыватнаму транспартнаму прадпрыемству «Амакс». Новы ўласнік завяршыў будаўніцтва і выкарыстоўвае аб'ект для размешчвання аўтапаркану, створаны дадатковыя працоўныя месцы.

— **Якая сітуацыя з аб'ектамі нерухомасці, што не выкарыстоўваюцца?**

Намінацыя	Брэнд	Сярэбраны медаль атрымалі:
Залаты медаль атрымалі:	«Бабулін гладыш»	«Bandidos»
Гран-пры	«Бабулін гладыш»	«Emi»
Брэнд-персона	Сяргей Дарафееў	«Атлант»
Харчовыя тавары	«Сочны»	«PROFPUR»
Харчовыя тавары	«Бабулін гладыш»	«Бабулін гладыш»
Адзенне, абутак, аксесуары	«Белвест»	«Белбакаля»
Адзенне, абутак, аксесуары	«Марко»	Бронзавыя медалі атрымалі:
Тавары і паслугі для будаўніцтва і рамонту	«Лух»	Бытавая хімія
Брэнд Адрыццэ года	«Bandidos»	Аўтазаправачныя станцыі
Брэнд Адрыццэ года	«Сочны»	Банкі
Брэнд Спадчына	«Белавежская пушча»	Нерухомасць і страхаванне
	БМЗ	Спорт, адпачынак, турызм
	Брэнд Экспарт	Гандлёвыя сеткі і цэнтры
	Брэнд Экспарт	Тавары і паслугі B2B
		Карпаратыўны Брэнд
		Гандлёвыя сеткі і цэнтры
		Тавары і паслугі B2B
		Карпаратыўны Брэнд

— Летась фонду неабходна было арганізаваць і правесці працу па ўцягненні ў гаспадарчы абарот 717 такіх аб'ектаў камунальнай уласнасці, што на 15 працэнтаў больш, чым у 2008 годзе, у тым ліку 124 аб'ектаў, размешчаных у малых і сярэдніх гарадскіх паселішчах Гродзенскай вобласці. Гэта заданне мы выканалі ў поўным аб'ёме. Для

Сёння на Святых возерах у Магілёве ўвёс працоўны калектыв Грэбнёўскай выратавальнай станцыі выйдзе ў купальных касцюмах да лункі. Кожны тройчы акупаецца з галавой! Менавіта такім чынам мужчыны традыцыйна адзначаць *Вадохрышча і Дзень выратавальніка*.

Вялікая квадратная лунка каля выратавальнай станцыі абнесена чырвонай агароджай. Тут купаюцца не толькі выратавальнікі, але і магілёўскія «маржы» ўсім узростаў. Спяшаюцца да вады і дзве жанчыны з суседняга рэстарана, з жартаўлівымі пытаннямі накіраваныя ў палонку.

Сяргей Рыбкоў і Сяргей Кунакін выйшлі з вады і ўжо апрануліся. На вуліцы амаль 20 градусаў морозу, але адзін з выратавальнікаў у спанцах на босую нагу і з вільготнымі валасамі, а другі — бесперапынна трасецца.

— Не звяртаць увагі! — весела усміхаецца Сяргей Кунакін. — Хутка трасці не будзе, а адчуванне здаровай падбазрасці застаецца!

Сяргей Рыбкоў «маржуе» ўжо 8 гадоў. Калісьці

вырашыў, глядзячы на іншых, залезці ў лунку. Працэс прывыкання доўжыўся больш за тыдзень: спачатку тры дні заходзіў па калена, яшчэ колькі дзён — па пояс, а потым і з галавой. Дарэчы, разам з Сяргеем адзначаць Вадохрышча разам з прафесійным святкам і яго жонка. Жанчына яшчэ летася цвёрда вырашыла пайсці за мужам у палонку, і ёй спадабалася.

Сяргей Кунакін вырашыў нырнуць узімку ў 37 гадоў: шчыра прызнаецца, што захацелася экстрэму. Аднойчы ў сонечны марозны дзень ён паспрабаваў, і цяпер штогод не можа дачакацца халадоў. Таму што з імвсаму купанню аддае перавагу перад летнім: вада чыстая, а здароўе пасля яго моцнае.

Чым халаднейшае паветра, тым лягчэй нырнуць: вада цёплая, некалькі градусаў з плюсам, — вучаць выратавальнікі. — А востр калі выйдзеш на халод, то усё цела пакаляе. Гэта нібыта ігольчаты масаж, які на карысны арганізм.

Загартоўванне ідзе поўнай хадой: пра прастуды мужчыны даўно не ўзгадваюць, няк сам сабой ліквідаваўся і радыкуліт. На Грэбнёўскай выратавальнай станцыі ведаюць і дзейную зброю супраць лубога грыпу: штодзень з'есці гаюлькую часнаку і купцаў у палонку.

— Мы хочам, каб усё людзі былі здаровыя і не хварэлі! — такое пажаданне на святы грэбнёўскіх выратавальнікаў.

Ілона ІВАНОВА.
Фота Ірыны САВОСІНАЙ.

МАЛЕНЬКІ ІАРДАН «НАДЗЕІ»

ПРЫАДЖАНЕ царквы з Чыжэўшчыны, жыхары навакольных вёсак, а таксама адпачывальнікі санаторыя «Надзеі» ўжо ведаюць, што 19 студзеня кожны год на раці Мухавец праходзіць абрад вадохрышчанскага купання. Да загіда падрыхтаванай палонкі збіраюцца шматлікія гледзчы, пазней падыходзіць удзельнікі з вялікімі ручкамі ды іншымі купальнымі рэчамі. Пасля службы ў царкве мясцовы святар, айцец Анатоль Пучынскі, асвятчае палонку, якую ён называе «наш маленькі Іардан», праводзіць невялікі інструктаж і сам паказвае прыклад — першы акупаецца ў ваду. Затым па чарзе, спачатку перахрышчэнцы, у ваду спускаюцца іншыя удзельнікі купання. Навокал — усмешкі, воклічы, якія падбазраюць смельчачоў, — адным словам, святочны настрой забяспечаны на доўга.

Летася аўтар гэтых радкоў была сведкай вадохрышчанскага купання. Пацікавілася ў пацыянтаў санаторыя іх уражаннямі ад удзелу ў экстрэмальным абрадзе. Суразмоўцамі былі, дарэчы, жыхары С.-Пецярбурга і Масквы. Дык вось, многія з іх ужо некалькі гадоў запар купляюць пудычкі менавіта ў гэты санаторый на гэты час, каб у «Надзеі» адзначыць свята Вадохрышча.

ўсталяваў традыцыю. «Першы год, — успамінае айцец Анатоль, — мароз быў 26 градусаў, усяго пацёрта смельчкі знайшліся ў мам прыходзе. Але прыклад упаў на добрую глебу, налетла ахвотных стала больш. А сем гадоў таму, як перабраўся з Віцебска на родную Брэстчыну, раскажаў прыхаджанам, знаёмым, які адзначалі свята на Лучосе, і тут судзіў шкавацца і разуменне».

У нашым народзе даўно жыве павер'е, што акупаецца ў ваду на Вадохрышча засцерагае ад хвароб у пацяраў усяго года. І царква спакон веку паблагіла ставілася да такой звычайнасці. Дык вось, для святара Пучынскага гэта спалучэнне царкоўных канонаў з народнай традыцыяй стала своеасаблівай спрабай прыцягнуць увагу да царкоўнага жызця, да веры асабліва людзей малядошага пакалення. І на мой погляд, спроба удала. Бо з кожным годам ахвотных паўдзельнічаць хаця б у якасці гледачоў становіцца больш. Людзі прыходзяць з Брэста, Кобрын, прыходзяць многія пацыяенты санаторыя. Вось і ў гэты аўтарскі святар спачатку правядзе службу і асвятчае ваду ў Свята-Уладзімір-скай царкве вёскі Чыжэўшчына, затым абдуццяца сумесная малітва ў царкве-капліцы ў гонар іконы Божай Маці «Лякарка» санаторыя, а потым прыхаджане і ўсе удзельнікі пройдуць хрэсным ходам ад капліцы да месца купання.

— Прыязджайце на свята, — запрашае бацюшка мяне, — захапіце купальнік, ручнік.

Прыехаць, калі атрымаецца, прыеду, але ўсё ж пакуль у якасці гледача.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Жабінкаўскі раён.

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «ВИТЕБСКИЙ ПРИБОРОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД»

ИЗВЕЩАЕТ СВОИХ АКЦИОНЕРОВ (ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ) О ПРОВЕДЕНИИ ОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ, КОТОРОЕ СОСТОИТСЯ ПО АДРЕСУ: г. ВИТЕБСК, ул. ГАГАРИНА, д. 4 (КЛУБ ЗАВОДА).

Собрание состоится 24 февраля 2010 года.
Начало собрания — 14.00.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Отчет директора об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2009 год.
2. Отчет Наблюдательного совета о проделанной работе за 2009 год.
3. Отчет Ревизионной комиссии о результатах проверки финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2009 год.
4. Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса, счетов прибыли и убытков Общества за 2009 год.
5. Об утверждении распределения и использования чистой прибыли, расходов на потребление, выплаты дивидендов за 2009 год.
6. Утверждение направлений использования чистой прибыли и расходов на потребление на 2010 год.
7. Об утверждении регламента работы с реестром владельцев ценных бумаг.
8. Об утверждении уставного фонда Общества за счет дополнительно выпуска акций.
9. О внесении изменений в Устав Общества.
10. Об избрании членов Наблюдательного совета и Ревизионной комиссии Общества.
11. Утверждение размера вознаграждения членам Наблюдательного совета и Ревизионной комиссии.

Регистрация участников собрания — с 13.00 до 13.45.
Для регистрации акционерам при себе иметь паспорт, представителям — доверенности.

УНП 300048171 Наблюдательный совет.

Інфарм-укол

ЦІСК ПАД КАНТРОЛЕМ

Кантроль артарыяльнага ціску можа істотна знізіць рызыку сардэчна-сасудзістых ускладненняў. Калі гіпертанія знаходзіцца пад паўнацэнным кантролем на працягу 5 гадоў, то рызыка інфаркту міякарда змяншаецца на 20 працэнтаў, а сардэчнай недастатковасці — больш чым на 50.

Дарэчы, сам па сабе павышаны ціск крыві паскарае ўтварэнне тлушчавых адкладанняў — бляшак у сценах артарый, што прыводзіць да звужэння іх просвету, атэрасклерозу. Пры закупорцы тых артарый, што дастаўляюць кроў у сэрца, сардэчная мышца пазбаўляецца кіслароду і можа развіцца інфаркт міякарда.

Зразумела, што пры павышэнні артарыяльнага ціску сэрца вымушана працаваць з павышанай напружанасцю, і таму з цягам часу гэта можа прывесці да зношвання сардэчнай мышцы (міякарда), а затым і сардэчнай недастатковасці.

Вядучая рубрыкі
Святлана БАРЫСЕНКА.

ГІАЮЧЫЯ травы вядомыя амаль столькі ж, колькі жыве чалавек, але папулярнасць народнага лячэння не знікла і ў наш, здавалася б, цалкам прагматычны час. Сёння мы з задавальненнем чытаем аб цуда-лекарах у Расіі, узгадваем знакамітых балгарскіх траўнікаў, захапляемся нетрадыцыйнай кітайскай медыцынай. Вось толькі раз-пораз міжволі ўсё ж узнікае пытанне: «Чым горшыя мы, беларусы?». І зноў жа сам па сабе напрашваецца адказ: нічым. А каб пераканацца ў гэтым, карэспандэнт «Звязды» вырасіў накіравацца ў Стаўбоўскі раён — унікальную аптэку ў мястэчку Рубяжэвічы.

ВІЛНЮС, ЛЬВЫ І РУБЯЖЭВІЧЫ

Сцярдджаюць, што першы дазвол на продаж лекаў быў дадзены рубяжэвіцкаму шпіталю яшчэ ў 1875 годзе, а за «польскімі» часамі ў стагоддзі мінулыя далёка не самае вялікае па памерах мястэчка мела ажно тры ўласныя аптэкі. Зрэшты, нічога звышасаблівага ў іх не было, вядомасць да тутэйшых лекараў прыйшла пазней, адразу пасля вайны. А дакладней ў 1946 годзе, калі ўжо адзіную ў Рубяжэвічах аптэку ўзначаліў Станіслаў Вільковіч.

Ён быў не толькі доктарам — першанаперш апантаным аматарам народнай медыцыны і сапраўдным знаўцам лекавых траў. Вільковіч шмат гадоў упарта занатоўваў рэцэпты мясцовых траўнікаў, складалаў лекавыя зборы, ніколі не шкадаваў сваіх грошай, каб купіць або перапрацаваць рэдкую кнігу па фітатэрэпіі. І гэта нягледзячы на далёка неадназначнае «адносіны» з тагачаснай навукай. У 1960-х, пасля шырокага распаўсюджвання антыбіётыкаў і гарманальнай тэрапіі, лячэнне травамі афіцыйна было прызнанае «неперспектыўным напрамкам». Так, ці не ў любой аптэцы была магчымасць набыць пупышкі бязроў, але правераныя часам народнымі сродкі ўпарта «выштурхоўваліся» з медыцыны. А тых, хто займаўся лекавымі раслінамі ўсур'ёз, маглі нават абвінаваціць у знахарстве.

Нядзіўна, што пакрысе ў заходняй частцы СССР засталіся ўсяго тры падобныя аптэкі: у літоўскім Вільнюсе, украінскім Львове і беларускім Рубяжэвічах. Прычым перспектывы апошняй аказаліся пад вялікім пытаннем. Час браў сваё, у 1975 годзе Станіслаў Вільковіч быў вымушаны адйсці ад спраў. І тады высыліліся — вартай замяніў яму мяма. Літаральна за тры гады ў аптэцы змянілася шэсць загадчыкаў, і ніводны з іх не затрымаўся. Здавалася, гэта кропка.

Падчас навування ў Віцебскім медыцынскім універсітэце я цікавіўся лекавымі раслінамі, таму, калі атрымаў дыплом, мяне ўварвалі паехаць сюды, — узгадвае цяперашні загадчык Рубяжэвіцкай аптэкі Анатоль Іванавіч Грыгор'еў. — Папрасілі, каб папрацаваў усяго год, маўляў, не спадабаецца — не трэба. Але нездарма кажуць: няма нічога больш пастаяннага, чым часовае. Я прыехаў на год, а працую тут дагэтуль, хоць, калі шчыра, клікалі ў Мінск, і ў Маскву.

Але ён не проста застаўся — Анатоль Грыгор'еў, як і яго папярэднік, шукаў новыя кнігі, складалаў зборы, даваў кансультацыі. Ці не кожны дзень на прыёме ў Рубяжэвіцкую аптэку прыязджае пад сотно чалавек з усіх куткоў Беларусі — не адмаўляе нікому. А ў адказ на пытанне, колькі народных рэцэптаў ён ведае, заўжды усміхаецца: «Не лічыў, але, напэўна, пад тры тысяч».

ГРОШЫ ДАСЦІ І КРАПІВА

Лячэнне травамі зноў стала модным, ці не кожны буіны беларускі горад мае дзясяткі фітааптэк. І ўсё ж Рубяжэвічы захавалі сваю адметнасць — тут ніколі не рабілі стаўку на лекавую сыравіну з іншых краін. Трава, лісце, карэньне, плады — усё наша, беларускае. І нарыхтоўваюць іх зноў жа самі.

У мінулы годзе тут сабралі і прадалі больш за 10 тон лекавай сыравіны. Шмат тое ці не, можна меркаваць ужо з наступнага: кілаграм сухіх пелёсткаў васількоў — гэта па сутнасці сярэдні па памерах мех. Тым часам сам збор — работа выключна ручная. І да таго ж за невялікія грошы. Кошт кілаграма лекавай травы амаль ніколі (магчыма, за выключэннем тых жа васількоў і некаторых іншых раслін) не перавышае 10 тысяч рублёў. Вось і атрымліваецца: ахвотнікаў падзарабіць знаходзіцца нібыта і нямала, але большасць паспрабуе — і адмаўляецца. Застаюцца правераныя дзясяткамі гадоў людзі.

За лекавыя расліны браліся і многія фермеры, але вытрымалі — таксама адзікі, — заўважае Анатоль Грыгор'еў. — Ніякіх хімапрацовак тут быць не павіна, выкарыстоўваць тэхніку можна вельмі абмежавана — словам, праца цяжкая. Тым не менш прыклад той жа Польшчы паказвае, што пры разумным падыходзе тут можна мець прыбытак.

ПАРАДА АД АНАТОЛЯ ГРЫГОР'ЕВА ЧЫТАЧАМ «ЗВЯЗДЫ» НА ПЕРЫЯД ВОСТРЫХ РЭСПІРАТОРНЫХ ЗАХВОРАВАННЯЎ:

Узьліце дабделу (1 частка), лісце трыпутніка (1 частка), кветкі ліпы (1 частка), пупышкі сасны (2 часткі), траву чабору (2 часткі), траву мацяр'юшкі (1 частка), траву фіялкі (2 часткі). 2 сталовыя лыжкі збору заліце 2 шклянкамі кіпення, прапінкайце 5—10 хвілін, настаюць 90 хвілін у тэрмасе, працэдуіце. Прымаць 3 разы на дзень за паўгадзіны да яды: па ўзросту ад 1 года да 1 года.

У ДОЖДЖ ПА ТРАВЫ НЕ ІДУЦЬ

Збор лекавых раслін — навука асобная. Гаспадар Рубяжэвіцкай аптэкі зазначае: асабіста ён ніколі не купіць зёлкі, што прадоўжэ бабулі на рынках. Бо будзе тут карыць або шкода — яшчэ невядома.

— Ёсць некалькі агульных правілаў, — кажа Анатоль Грыгор'еў. — Так, збіраць лекавыя травы ні ў якім разе нельга ўздоўж някяпскі даход прынясе нават звычайная крапіва. І гаворка не толькі аб фермерах, пасляхова займацца сыравінай маглі б і школы. Тут увогуле некалькі пераваг: улетку ў дзяцей будзе занятак, яны змогуць зарабіць грошы і ці не галоўнае — атрымаць веды аб лекавых раслінах. А гэта ніколі не лішняе.

аўтадарог і чыгункі, адлегласць ад іх павіна быць не менш чым 200 метраў. Па-другое, нельга весці нарыхтоўку каля прамысловых цэнтраў, «небяспечны» радзюс, напрыклад, вакол Мінска складае 15 ці нават 20 кіламетраў. А, па-трэцяе, па травы, лісце і карэньне вельмі непажадана ісці ў дождж ці проста ў вільготнае надвор'е. Бо ў выніку псеўда знешні выгляд, ды і гаючае ўздзеянне атрымліваецца далёка «не тым».

Апрох таго варта не забывацца на тэрміны збору. Калі надыходзіць ранняя вясна, то ісці па пупышкі бязроў ці сасны можна ўжо ў лютым. Лепшы перыяд для назавання кары — час, калі «рухаецца» сок. Пад нарыхтоўваюць у час выспявання, кветкі і травы — у час цвіцення. А атыпальным «сезонам» для карэньня лішчыца ранняя вясна або позняя, да замаразкаў, вясень. Прычым некаторыя карані, скажам, карэнь дзівасіла, збіраюць выключна ўвосень — менавіта тады ў іх адзначаецца самае вялікае ўтрыманне карысных рэчываў.

Нарэшце, варта памятаць, што лекавая сыравіна таксама псеўда. Рамонак, мята, травы, што ўтрымліваюць эфірыны алелі, можна захоўваць максімум год. Тэрмін прыдатнасці грыба чагі і бязроўных пупышкі складзе два, брускі, пладоў анісу і бяссмертніку — тры гады. Больш працягла час застаюцца карысныя рэчывы ў кары дубу і каранях рачыкаў — пяць і шэсць гадоў адпаведна.

ЧЫТАЙ. АЛЕ РАБІ ВЫСНОВЫ

Яшчэ адно папярэджанне ад Анатоля Грыгор'ева — абачліва ставіцца да распаўсюджвання сёння літаратуры з народнымі рэцэптамі. А тым больш да інтэрнэту. Парад, які забавіцца ад той або іншай хваробы, тут безліч, вось толькі ці дапамогуць яны — вялікае пытанне.

— Калі бачыць кнігі з назвамі кшталту «Даведнік калдуна» або «Памочнік знахара», хочацца проста скапіцца за галаву — паверце, тут мала чаго агульнага з працяжнем, а тым больш з медыцынай, — прыгаврае Анатоль Грыгор'еў. — Вось чаму асабіста ў майёй бібліятэцы з большага можна знайсці літаратуру, якая з'явілася да 1986 года. Бо

ЖАКЕЙ ПАЛЯРНЫЯ НАСТРОІ

На выхадных «Дынама» правяло гульні 43-га тура чэмпіянату КХЛ, а мінскае «Юнацтва» абараняла гонар краіны ў французскім Грэноблі.

ПЛЮСЫ...

У хуткім часе назву жакейнага клуба «Дынама-Мінск» можна будзе смела выкарыстоўваць у якасці сіноніма да выразу «добры пачатак». Ужо на трэцім хвіліне падыдуць з «Аўтамабілістам» Дзясні Качаткоў прараваў па флангу і выдўаў перадачу на пятак Яраславу Чупрысу. Той, разварнуўшыся, у падзенні адправіў шайбу ў сетку. Сярэдзіна перыяду стала шчаслівай для лепшага бамбардзіра мінчан Джэфа Плата, які ў большасці другі раз засмуціў галкіпера гасцей Лісуціна. А вось другога перыяду 8500 заўзятараў на трыбунах «Мінск-Арэны» і дзясці тысяч гледачоў каласна тэлевізараў чакалі з насцярожнасцю, усё ж другая дваццаціхвілінка ў гэтым годзе заўсёды самая правальная для «зуброў». Аднак гэтым вечарам «бела-блакітныя» былі на дзве галавы мацней за «Аўтамабіліст». І галы Качаткова (цяпер ужо Чупрыса стаў асістэнтам партнёра) ды Плата (зноў пры няроўных складах) пацвердзілі беларускую перавагу.

ПАСЛЯ ПЕРШЫХ. І ДРУГІХ...

ЧЫТАЎ у газетачку пра размеркаванне зямельных участкаў у Мінскай вобласці для будаўніцтва жылля. Але не вельмі зразумёў, якія шанцы атрымаць іх маюць тыя, хто, напрыклад, жыве ў Мінску, мае кватэру, але хоча пабудавать свой дом. Калі не ў Мінскім раёне, то хоць бы ў Капыльскім, Уздзенскім ці Бярэзінскім?

Г. Пяткевіч, г. Мінск.

Парадак чарговасці выдзялення зямельных участкаў грамадзянам для будаўніцтва жылля дамоў у тэрыторыі Мінскай вобласці вызначаны Інструкцыяй, зацверджанай рашэннем Мінскага аблвыканкама ад 24 красавіка 2009 г. № 417, якая распаўсюджана на падставе п. 6 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 6 лютага 2009 г. № 64.

У адпаведнасці з ёй спісы чарговасці грамадзян, якія жадаюць атрымаць зямельныя ўчасткі для будаўніцтва дамоў на адпаведнай тэрыторыі, фарміруюцца Жодзінскім, Заслаўскім і Фаніпальскім гарадскімі выканкамамі, раённымі, сельскімі і пасялковымі выканкамамі па месцы знаходжання зямельных участкаў, прызначаных для будаўніцтва і абслугоўвання аднакватэрных, блакіраваных жылых дамоў.

На падставе заяў грамадзян мясцовыя выканкамы фарміруюць чатыры спісы.

У спіс № 1 уключаюцца грамадзяне, якія жадаюць на кватэрным ўліку па месцы жыхарства ў гэтым мясцовым выканкаме, а таксама якія жадаюць на такім ўліку па месцы працы (службы) і пастаянна пражываюць і працуюць у гэтым населеным пункце.

У спіс № 2 уключаюцца грамадзяне, якія не жадаюць на кватэрным ўліку па месцы жыхарства ў гэтым мясцовым выканкаме, а таксама якія жадаюць на такім ўліку па месцы працы (службы) і пастаянна пражываюць і працуюць у гэтым населеным пункце.

Выдзяленне зямельных участкаў ажыццяўляецца ў парадку чарговасці — спачатку па спісе № 1, затым па спісе № 2 і далей па спісах № 3 і № 4.

Віктар САВІЦКІ.

ПАМОРШЧЫНА — КУГАЛАЎ ПАЧАТАК

Колішні фальварак каля Ракава, там, дзе знаходзіцца спіртзавод, і дагэтуль носяць назву Паморшчына. Пра гэта сведчыць адзін адзіны дарожны паказальнік. І дзякуй Богу, хоць адзін. Але мала хто ведае, што Паморшчына — гэта Купалаў пачатак. Толькі сціпла шылдачка на сцяне праходнай спіртзавода нагадвае пра незвычайнасць гэтага пункту. У лёсе будучага класіка Паморшчына магла стаць гэтым жа знакавым месцам, як вёска Вязынка пад Радасковічамі. Каб усяго

на якіх паўгода Купалавы бацькі затрымаўся на гэтай зямлі. Тут, пад Ракавам, Яўры Купалаў, як модна цяпер казаць, «запрактавалі».

Усяго два гады Дамінік Ануфрыевіч і Банігна Івануна Луцвічы пражылі ў Паморшчыне, пераехаўшы сюды адразу пасля жанібы з фальварка Раговыч. Гэта было першае месца і пачатак арандатарскай долі Луцвічаў. Другім месцам стала Вязынка, дзе ў ліпені 1882 года і з'явіўся на свет будучы класік. Вязынку ведаюць цяпер

ма ўсім часе, пра Паморшчыну і з беларусай мала хто чуе...
Хочацца верыць, што некалькі сведчанняў часоў жыцця Купалавых бацькоў у Паморшчыне усё ж захавалася, і яны маюць культурную і гістарычную каштоўнасць. Для нас, нашчадкаў Купалаў, гэта вельмі істотна. Па-першае, не кажучы пра сам завод, асаду адзін з трох бракаў, у якім жылі найбольш работнікі і арандатары жайбуй. Цяпер у гэтым будынку жывуць чатыры сям'і. Магчыма, адна з іх якраз у Луцвічавых пакоях. Студня калі гэтага барак, па меркаванні жыхароў, вельмі старая, і не выключана, што з яе чэрпалі яшчэ ў 1881 годзе, магчыма і раней. Захаваўся і сажалкі.

Спрэчкі, якія ж зямля дала нам Купалаў, Валожыцкая ці Маладзечанская, ніколі не спыняцца. Але Паморшчына не павіна заставацца ў цені іншых славетых купалаўскіх мясцінаў.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

«СТАЛІНГРАДСКАЯ БІТВА»: ПРАЦЯГ НАПЕРАДЗЕ

УКРАЇНА не абрала прэзідэнта — сенсацыі не адбылося. Як і загады прадказвалася, імя новага кіраўніка дзяржавы стане вядомым у лютым пасля другога тура галасавання, у які выйшлі Віктар Януковіч і Юлія Цімашэнка. Не будзем засяроджывацца на ўжо шматразова агучаных лічбах вынікаў першага тура, а паспрабуем зазірнуць у найбліжэйшую будучыню разам з палітолагамі і аналітыкамі.

Яшчэ напярэддзі 17 студзеня дасведчаньні ўкраінскай экспэрты раілі зварнуць увагу на тое, якім будзе рэзультат уволянскага атрыманьня галоўнымі прэзідэнтамі галасоў у першым туры. Калі менш за 10 %, то шанцы Цімашэнкі на перамогу будуць павялічаныя. Калі розніца ў галасах перавысіць 10 %, то больш шанцаў перамагчы будзе ў Януковіча. Па папярэднім звестках Цэнтральнай выбарчай камісіі, разрыў у галасах складаў на карысьць Януковіча. Ён узначальнае апазіцыйнае Парыжскае рэгіёнаў, у яго па гэтай прычыне мае лепшыя ўмовы для палітычнага прадвядзеньня другога тура, чым прэм'ер-міністр Цімашэнка. Бо яе ўрад тэрміў шмат памылаў, за якія цяпер трэба адказваць перад выбарчыкам.

Аднак на думку кіраўніка кіеўскага аналітычнага цэнтру «Адкрытая палітыка» Гіра Жданова, найбольш крэатыўнай кампанія ў

першым туры была ў Цімашэнкі. Яна яе правяла ва ўласнай вай атэрысцыйнай, наступальнай, дынамічнай і адначасова гнуткай манеры. Цімашэнка не пазбегала сутыкненняў з канкурэнтамі, а наадварот, чаплялася за кожную магчымасць публічна, а лепш за ўсё ў эфіры нацыянальных тэлеканалаў, агучыць палажэнні сваёй праграмы, пераканачна ў сваёй праўдзе выбарчыкаў. Аднак усе намаганні памярцавалі прычыны спадабачнага народу прынёсці ёй хоць і вельмі ганаровае, але усё ж непераможнае другое месца ці чварці галасоў.

У апошнія тры месяцы (мэнавіта столкі прыцягвалася ў нашых суседзях) пачаўся на ліку афіцыйнай кампанія па выбарах прэзідэнта выбарчыкі не толькі на практыцы пазнаёмліліся з найноўшымі палітэканалогіямі ўздзеяння на іх свядомасць, уобачлі розныя, у тым ліку, шэрыя адценні і нюансы прэзідэнцкай гонкі, сталі сведкамі перыпетый адрытэй і закуліснай барацьбы за вышэйшую ўладу ў краіне, але і зноў адчулі сябе магучымі сілай. Што б там ні казалі раз'юшаныя «несправядлівым вынікам» першага тура асобныя кандыдаты аб фальсіфікацыях галасавання, змове асобных палітыкаў з мясцовымі ўладамі, продажы галасоў, усё ж там, радавым выбарчыкам, было апошняе слова ў гэтым паўфіналі.

У гэтым сакрат поспеху лідара партыі «Мойна Украіна» Сяргея Ціпкі, які с'ярод кандыдатаў так званана «другага эшэлона» найбольш удала правёў выбарчую кампанію. У гэтым і прычына няўдачы лідара партыі «Фронт змен» Арсена Яцанюка — усюго 7 %, які дагэтуль меў дастаткова высокую рэйтынг. Здаецца, выбарчыкі засумняваліся ў аб'яцаннях Яцанюка ў выпадку яго перамогі адбараць уладу з рук алігархаў і перадаць яе народу, каб «чалавек ва Украіне жыў, а не жыў заўва».

Яцанюк усё ж мае рацыю. Эканамічныя праблемы, выкліканыя нярэдка штучнымі прычынамі, у краіне нарастаюць як снежныя ўзгоры. У новы год Украіна ўступіла без бюджэту. Яго праект Вярхоўнага Рада адправіла назад ураду і потым да галоўнага фінансаванага дакумента не звярталася: выбары пераходзілі. Такі легкадумны падыход урада і дэпутатаў да вядзення дзяржаўных спраў не спадбаўся МВФ, ён прыпыніў вядзенне заплаванага на лістапад 2009 года чаргаватга траншу крэдыту ў памеры 3,8 млрд долараў ШЗА з-за зрыўнуў буджэтнага працэсу. Кансультацыі адновачына пасля канчатковага заканчэння параўноўвае са Сталінградскай бітвой, якая будзе вясёна не толькі паміж штабамі кандыдатаў, але і паміж судамі, майданамі і сілавікамі», а па ступені фальсіфікацыі «выбары-2010» могучы бацьч рэкорд парламенцкай кампаніі 1996 года. Дарэчы, дзевяты вал фальсіфікацыі прагназуюць і іншыя аналітыкі, знаўчы сакрэтай ўкраінскай палітычнай кухні. Нагадаем, раней Старшыня Вярхоўнага Рады Уладзімір Лівін заявіў, што Украіне паграмае паўтор сцяжыра 2004 года, але ў больш цяжкім варыянце. Ён заклікаў палітыкаў не спекуляваць майданамі.

Учора Цімашэнка паклалася не дапусціць перамогі Януковіча ў другім туры, бо ён, па яе словах, і слабы палітык, і неразумны, і марыяк у сваёй у руках алігархаў. Той, уявіў чаргу, выказвае вялікі сумненні ў здольнасці Цімашэнкі кіравана дзяржавай на карысьць народа. Такім чынам, перад выбарчыкамі зноў паўстала нялёгкае заданне.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

ХІРУРГІЧНАЕ ЎМЯШАННЕ Ў ОРГАНЫ СТРАВАВАННЯ

(Заканчэнне. Пачатак у нумары за 16 студзеня.)

— Смаргонскі раён, Ганна, 57 гадоў. На печані — вадзяныя кісты. Да 101 59 мм. Іх шмат, яны растуць. Год таму ўльтразвук выявіў тры кісты да 44 мм, а цяпер яны яшчэ выраслі і дадаліся новыя. Невялікі боль я адчуваю ў вобласці печані, калі ўзімаю кісты — небудзь цяжкае... Якім можа быць лячэнне? Ці выдаляюць такія кісты?

— Палікісты печані — не частае захворванне. Тут важна вызначыць, ці не перажджваюць кісты функцыі печані. Вам неабходна здаць стандартныя аналізы — агульны аналіз крыві з палца, з вены, аналіз мачы, прайсці флюараграфію і зрабіць электракардыяграму. Хірург па месцы жыцхарства ўсё гэта ведае. З усімі звесткамі прыязджаеце, калі пасада, да нас, у Мінскую абласную клінічную бальніцу. Калі будзеце браць накіраванне, можае спаслацца на тое, што я бярусь ваш шпіталізаваць. Што мы будзем рабіць з вашымі кістамі, стане зразумелым пасля абследавання ў нас.

— Віцебская вобласць, Галіна Савельева, 48 гадоў. Кіста падстраўнікавай залозы — 7х8 см. Ці можна яе выдаляць не паласнай аперацыяй, а пункцюрна-вакуумнай? Дзе гэта можна зрабіць? Чым небяспечная такая кіста і ці трэба яе аперацыйнае ўвогуле?

— Тэарэтычна можна абясціся пункцюрваннем, без паласнай аперацыі, аднак спачатку трэба даабследаваць у Віцебскай абласной бальніцы, дзе такой праблемы, як у вас, пасляхова займаецца Андрэй Тадэвушавіч Шчасны. Мы таксама можам вас шпіталізаваць, паколькі на базе Мінскай абласной бальніцы знаходзіцца Рэспубліканскі цэнтр хірургічнай гастроэнтэралогіі. Пакадаць кісту без усялякага ўмяшання нельга. Яна можа павялічвацца, разрывацца ў брушную поласць, што запатрабуе тэрміновага ўмяшання, можа і нагнацца... Кіста падстраўнікавай залозы прыбеге хірургічнай дапамогі.

— Смаргонь, Яўген, 52 гады. Дзе можна абследаваць кішчонкі ў Мінску — па накіраванні або платна? Падкажыце адрас і тэлефон.

— Тэарэтычна можна абясціся пункцюрваннем, без паласнай аперацыі, аднак спачатку трэба даабследаваць у Віцебскай абласной бальніцы, дзе такой праблемы, як у вас, пасляхова займаецца Андрэй Тадэвушавіч Шчасны. Мы таксама можам вас шпіталізаваць, паколькі на базе Мінскай абласной бальніцы знаходзіцца Рэспубліканскі цэнтр хірургічнай гастроэнтэралогіі. Пакадаць кісту без усялякага ўмяшання нельга. Яна можа павялічвацца, разрывацца ў брушную поласць, што запатрабуе тэрміновага ўмяшання, можа і нагнацца... Кіста падстраўнікавай залозы прыбеге хірургічнай дапамогі.

— Смаргонь, Яўген, 52 гады. Дзе можна абследаваць кішчонкі ў Мінску — па накіраванні або платна? Падкажыце адрас і тэлефон.

СНЯДАНАК З'ЕШ САМ...

«Як паснедаеце, так і дзень праведзеце» — сцвярджаюць дыетологі. На іх думку (а таксама на думку медыкаў і спецыялістаў па біярытмах), ідэальны час для першай трапезы — з 7 да 9 гадзін раніцы. Тады снеданне знізіць узровень халестэрыну, стабілізуе гарманальны фон і ўтрыманне цукру ў крыві, палепшыць канцэнтрацыю ўвагі, нададасць энергію, зменшыць патрэбнасць у перакусах на працягу дня, папярэдзіць праблемы са страваваннем... Памятайце, што ад таго, што вы з'елі на сніданак, залежыць не толькі самаадчуванне і настрой, але і разумовая актыўнасць і ўспрымальнасць. Гэта значыць, што сніданак павінен быць разнастайным.

Добрае снеданне — не проста смачнае і карыснае, а яшчэ і збалансаванае. Яно павіна ўтрымліваць 1/3 сутачнай нормы бялкоў, 2/3 — вугляводаў і менш як 1/5 — тлушчў. Ну і вітаміны з мікраэлементамі, безумоўна.

Усім патрабаванням рацыянальнага харчавання адпавядае старая добрая каша: грэцкая, аўсяная, з неапрацаванага рысу — так званыя «марудныя вугляводы». Трапляючы да нас у арганізм, яны не імкнучыся адразу ж раскласіцца да глюкозы, а ператраўліваюцца да патрэбнага стану марудна і паступова. Тым самым падтрымліваюць адчувальнасць і бесперапынна «падліскоўваюць» арганізм энергіяй.

Калі класіфікацыю кашаў, на першым месцы апынецца грэцкая. Яна багатая на жалеза і кальцый. На другім — аўсяная. За ію ёй цукрурозна (менш каларыйная), рысавая, прасная, соевая, пшанічная. Зарывае рэзкім манная каша. У яе шмат клейкавіны і мала клятчаткі, таму не варта ёй захапляцца, калі ёсць праблемы з фігурай.

Некаторыя замест кашаў аддаюць перавагу вельмі папулярным на Захадзе сухім сніданкам у выглядзе шматкоў або мюслі, якія звычайна ўжываюць з малаком, вадкім ёгуртам або апельсінавым сокам. З пункту гледжання сучаснай дыеталогіі, іх цяжка назваць карыснымі, бо яны змяшчаюць вельмі шмат цукру і насычаных тлушчў, што можа прывесці да залішняга вагі. Калі ўсё ж раіцца вы абмежаваны ў часе, выбірайце

Карысная парада

КУЛЕР — АПАРАТ, ЯКІ МОЖА «ПРЫГАТАВАЦЬ» І ГАРАЧОЮ, І ХАЛОДНОЮ ВАДУ

Сцвярджаюцца, што дрэнная якасць пійнай вады звязана з 80 працэнтамі ША, наколькі важна спажываць менавіта чыстую ваду. І раней пад нашай пастаяннай рубрыкай мы ўжо падрабязна расказвалі пра адзін з магчымых шляхоў вырашэння такой праблемы, набабалай, на жаль, для многіх, — набыццё праточнае або непраточнае бытавыя фільтравы для яе ачышчці. Зрэшты, ёсць і яшчэ адзін спосаб атрымаваць чыстую ваду. Гаворка пойдзе пра бутлявую ваду. Знайсці чым здзівіць, праўда, задасце нехта з чытачоў пытанне: заходзь у любую краму і купіць яе — хоць у паўлітровых, хоць у пацілітровых ёмістасцях. Напачатку я таксама разважваў падобным чынам, пакуль не заўважыў, што надакучыцца цяжка былі практычна кожны тыдзень. І гэта пры тым, што бутлявую ваду мы выкарыстоўваем выключна ў якасці. А калі гатаваць яшчэ на ёй? Выйсць заўважыць у суседзях? — кулер.

Што за апарат такі? Сустракаюцца розныя яго назвы (водны дыспенсер, воданарэвалывік), але найбольш распаўсюджаная воль гэта. Калі корысць сказаць адносна прызначэння, дык апарат значна спрашчае працэс выкарыстання вады (забагаючы наперад, заўважым, што адначасова таксама вырашаецца і пытанне з яе даступнасці дамоў). Як правіла, мае прамавугольны корпус з пластыку (або з нержавеяй і пластыкавымі ўстаўкамі), дзве крамы для гарачай і халоднай вады, рэзервуар для бутлі з вадой, выключальнік нагрэву і індыкатары. З прывядзенай інфармацыі ўжо зразумела, што апарат дае магчымасць мець гарачую і ахалоджаную ваду ў любой час. Як звычайны бытавы прыбор, кулер працуе ад сеткі 220 В. Класіфікуюцца такія апараты па шэрагу параметраў. Мы спынімся на асноўных з іх.

На стол ці падлогу? Кулеры па спосабе ўсталявання бываюць двух вышэйназваных відаў. Прынцыповыя адрозненні па тэхнічных характарыстыках паміж імі няма, розніца толькі ў памерах корпуса — кулер для ўсталявання на стол меншы. Па гэтай прычыне меншая і цана такіх кулераў. Гэта плас. Аднак калі гаварыць пра нашы па большасці не вельмі вялікія кухні) апарат скрадзе частку карыснай плошчы. Гэта пэўны мінус.

І першы, ні другі від кулераў не патрабуе больш ніякіх дадатковых прыстасаванняў пры ўсталяванні: унёс, паставіў, падключыў.

Тып ахалоджэння Калі награвальная сістэма ва ўсіх кулераў аднолькавая, дык відаў ахалоджэння ёсць два. Што выбіраць? Існуюць кампрэсарны і электронны від ахалоджэння.

— Платна можна абследаваць у нашым Рэспубліканскім цэнтры каларакталогіі (даведкі атрымаеце па нумары 265 26 93), практалагічным аддзяленні 3-й клінічнай бальніцы г. Мінска (тэлефон — 226 11 29), у Мінскім гарадскім дыягнастычным цэнтры і прафесарска-кансультацыйным цэнтры БелМАПА — 265 06 25. Дадам, што калі на фоне звычайнай работы кішчонкі пачалася збоі, працяглы неэразумельны расстройствы або запоры, а таксама неаднаразовае з'яўленне слізі ў кале, то гэта нагода для абследавання тоўтай кішкі. Выконваюцца мала каланаскапія — гнуткім зондам або ірыгаскапія з кантрастным рэчывам. Яны падрыхтаваны да працэдур абследавання, патлумачыце ў рэгістрацыі.

— Брэсцкая вобласць, Вольга Філіпаўна, 60 гадоў. Дыягназ — зхінакоз. Кісты ў печані былі выяўлены ў 2004 годзе. Летас, у лютым, два тыдні трымаўся тэмпература да 40. Саб'ю, а яна зноў узнімаецца. Аналізы крыві былі: СОЕ — 54, эафілаі — 35, вельмі высокі рэактыўны бялок. За 9 месяцаў кісты павялічыліся на 8 і 6 мм. Самая вялікая — 49х36 мм. Прымаю мейбэндазол. Тэмпература спала, печань перастала балеець, СОЕ стала 17, эафілаі — 5. Які канчатковае злічэння? Куды звярнуцца? Ці можна пад'ехаць на кансультацыю ў Мінск?

— У Брэсцкай абласной бальніцы вам не дапамогуць. Такой праблемы пасляхова займаецца кафедра хірургіі № 2 Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, загадчык кафедры — прафесар Станіслаў Іванавіч Трацяцкі. Кафедра размешчана на базе бальніцы хуткай меддапамогі. Хоць спачатку думаю, можна звярнуцца не туды, а ў Дзягінскае цэнтр у Мінску. Калі там пацвердзяць такі дыягназ, то і накіруюць на гэту кафедру. Калі ж вам не дадуць накіраванне ў цэнтр, можна прайсці там і платнае абследаванне.

Сутнасць у тым, што прадукты жыццядзейнасці зхінакоку спрыяюць кістозным утварэнням. Медыкаменты тут не дапаможаць. Патрабуецца хірургічнае ўмяшанне, выдаленне кістаў павіна быць абавязковым.

— Мінская вобласць, Вольга. Ці можна нашкодзіць сабе клізмамі? Што, акрамя курагі, вы параіце для натуральнага раслаблення кішчонкі?

— Нашкодзіць клізмамі можна. Ёсць людзі, якія воль адхіленне ў страваванні расцэнююць як неабходнасць тэрміновага ачышчэння з дапамогай у першую чаргу клізмаў. Аднак трэба ведаць, што любая вадкаса, якая трапляе ў кішку, вельмі добра ўсмоктваецца, дарэчы, як і пры ўнутрывенных кропельніцах. Акрамя таго, нават банальна

— Мінская вобласць, Вольга. Ці можна нашкодзіць сабе клізмамі? Што, акрамя курагі, вы параіце для натуральнага раслаблення кішчонкі?

— Нашкодзіць клізмамі можна. Ёсць людзі, якія воль адхіленне ў страваванні расцэнююць як неабходнасць тэрміновага ачышчэння з дапамогай у першую чаргу клізмаў. Аднак трэба ведаць, што любая вадкаса, якая трапляе ў кішку, вельмі добра ўсмоктваецца, дарэчы, як і пры ўнутрывенных кропельніцах. Акрамя таго, нават банальна

— Мінская вобласць, Вольга. Ці можна нашкодзіць сабе клізмамі? Што, акрамя курагі, вы параіце для натуральнага раслаблення кішчонкі?

— Нашкодзіць клізмамі можна. Ёсць людзі, якія воль адхіленне ў страваванні расцэнююць як неабходнасць тэрміновага ачышчэння з дапамогай у першую чаргу клізмаў. Аднак трэба ведаць, што любая вадкаса, якая трапляе ў кішку, вельмі добра ўсмоктваецца, дарэчы, як і пры ўнутрывенных кропельніцах. Акрамя таго, нават банальна

змяняць белы хлеб жытнім, а яшчэ лепш, пераідзеце на зерневыя хлебцы. Абавязковы элемент рацыяна — гарачы чай. І ўсё ж памятайце, што сухія сніданкі — стравы не штодзёнае. Лепш за ўсё ўключыце іх у меню ўсяго 2—3 разы на тыдзень.

Яшчэ адзін «ранішні» прадукт добрая каша: грэцкая, аўсяная, з неапрацаванага рысу — так званыя «марудныя вугляводы». Трапляючы да нас у арганізм, яны не імкнучыся адразу ж раскласіцца да глюкозы, а ператраўліваюцца да патрэбнага стану марудна і паступова. Тым самым падтрымліваюць адчувальнасць і бесперапынна «падліскоўваюць» арганізм энергіяй.

Калі класіфікацыю кашаў, на першым месцы апынецца грэцкая. Яна багатая на жалеза і кальцый. На другім — аўсяная. За ію ёй цукрурозна (менш каларыйная), рысавая, прасная, соевая, пшанічная. Зарывае рэзкім манная каша. У яе шмат клейкавіны і мала клятчаткі, таму не варта ёй захапляцца, калі ёсць праблемы з фігурай.

Некаторыя замест кашаў аддаюць перавагу вельмі папулярным на Захадзе сухім сніданкам у выглядзе шматкоў або мюслі, якія звычайна ўжываюць з малаком, вадкім ёгуртам або апельсінавым сокам. З пункту гледжання сучаснай дыеталогіі, іх цяжка назваць карыснымі, бо яны змяшчаюць вельмі шмат цукру і насычаных тлушчў, што можа прывесці да залішняга вагі. Калі ўсё ж раіцца вы абмежаваны ў часе, выбірайце

Кулеры з электронным ахалоджэннем маюць у сваім складзе спецыяльную пасадку з разнародных матэрыялаў: пры падключэнні току адзін бох пластычна ахалоджваецца, другі награвваецца, лішкі цяпла адводзіцца з дапамогай радыятара і вентылятара. Такія апараты прасціяныя ў эксплуатацыі і рамоне, менш важаць і звычайна каштуюць танней за сваіх «калеў» з кампрэсарам. Аднак такія апараты больш «паграбавальныя» да знешніх умоў: у памяшканні з высокай тэмпературай халоднай вады дзевяццацца цацкае доўга, лепш, калі навокал не будзе пылу, інакш можа выйсці са строю вентылятор, які ўсталяваны на такіх мадэлях. З іншага боку, мадэль можа мець абарону ад імпульсных перападаў сеткі.

Дык што выбіраць для кватэры? Як мне слухна заўважылі ў адной з фірм па продажы кулераў: а навошта вам дома яшчэ адзін халадзільнік? Кампрэсарны апарат з вальвікай вытворчасцю больш падыходзіць для офісаў.

Закон Рэспублікі Беларусь АБ УНЯСЕННІ ЗМЯНЕННІ І ДАПАЎНЕННІ У НЕКАТОРЫЯ ЗАКОНЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПА ПЫТАННЯХ ВЫКАРЫСТАННЯ АТАМНАЙ ЭНЕРГІІ

Прыняты Палатай прадстаўнікоў 2 кастрычніка 2009 года Ухвалены Саветам Рэспублікі 22 кастрычніка 2009 года

Артыкул 1. Унесці ў Закон Рэспублікі Беларусь ад 23 лістапада 1993 года «Аб санітарна-эпідэмічным дабрабыце насельніцтва» ў рэдакцыі Закона Рэспублікі Беларусь ад 23 мая 2000 года (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1993 г., № 36, ст. 451; Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2000 г., № 52, 2/172; 2006 г., № 78, 2/1206) наступныя змяненні:

1. Абзац трэці часткі другой артыкула 10 выключыць наступныя рэдакцыі:

«праекты санітарна-ахоўных зонаў ядзернай установаў і (або) стаячых аб'ектаў і (або) збудаванняў, прызначаных для захоўвання ядзерных матэрыялаў, адпрацаваных ядзерных матэрыялаў і (або) эксплуатацыйных радыяактыўных адходаў, санітарна-ахоўных зонаў прамысловых аб'ектаў, зонаў санітарнай аховы крыніц і сістэм п'ітнага водазабеспячэння».

2. Частку сёму артыкула 37 выключыць.

Артыкул 2. У абзацы сёмым часткі першай артыкула 16 Закона Рэспублікі Беларусь ад 5 верасня 1995 года «Аб забеспячэнні адзінаства вымярэнняў» ў рэдакцыі Закона Рэспублікі Беларусь ад 20 ліпеня 2006 года (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1995 г., № 32, ст. 420; Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 122, 2/1260) словы «пажарнай беспякы» замяніць словамі «пажарнай аховы крыніц і сістэм п'ітнага водазабеспячэння».

Артыкул 3. Частку трэцю артыкула 9 Закона Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 1997 года «Аб асавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь» ў рэдакцыі Закона Рэспублікі Беларусь ад 7 жніўня 2003 года (Ведамасці Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, 1998 г., № 2, ст. 6; Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2003 г., № 93, 2/982) дапоўніць абзацам шостым наступнага зместу:

«на тэрыторыях ядзернай установаў і (або) стаячых аб'ектаў і (або) збудаванняў, прызначаных для захоўвання ядзерных матэрыялаў, адпрацаваных ядзерных матэрыялаў і (або) эксплуатацыйных радыяактыўных адходаў, і ў іншых санітарна-ахоўных зонах».

Артыкул 4. Унесці ў Закон Рэспублікі Беларусь ад 5 мая 1998 года «Аб абароне насельніцтва і тэрыторыяў ад надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару» (Ведамасці Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, 1998 г., № 19, ст. 212; Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2005 г., № 103, 2/1120) наступныя дапаўненні:

1. Частку першую артыкула 3 пасля слова «прамысловай» дапоўніць словамі «ядзернай».

2. Частку першую артыкула 8 пасля слоў «а таксама звесткі аб» дапоўніць словамі «ядзернай».

Артыкул 5. Унесці ў Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 студзеня 2000 года «Аб прамысловай беспякы небяспечных вытворчых аб'ектаў» (Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2000 г., № 8, 2/138) наступныя змяненні і дапаўненні:

1. З часткі другой змяніць словы «, за выключэннем аб'ектаў на вытворчасці, выкарыстанні атамнай энергіі і абыходжанні з радыяактыўнымі адходамі» выключыць.

2. Абзац другі артыкула 1 пасля слова «далей» дапоўніць словамі, калі не пазначана інашэ, а:

3. Артыкул 4. Правае рэгуляванне адносна ў галіне прамысловай беспякы

Гэты Закон рэгулюе адносны, звязаны з забеспячэннем прамысловай беспякы небяспечных вытворчых аб'ектаў пры іх праектаванні, будаўніцтве, прыёме ў эксплуатацыю, эксплуатацыі і вывадзе з эксплуатацыі, і іншыя адносны ў галіне прамысловай беспякы.

Адносны, звязаны з забеспячэннем прамысловай беспякы аб'ектаў выкарыстання атамнай энергіі, не ўрагуляваныя заканадаўствам у галіне выкарыстання атамнай энергіі, рэгулююцца гэтым Законом і іншымі актамі заканадаўства Рэспублікі Беларусь.

Заканадаўства ў галіне прамысловай беспякы грунтуецца на Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і складаецца з гэтага Закона, іншых актаў заканадаўства Рэспублікі Беларусь і міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь.

Калі міжнародным дагаворам Рэспублікі Беларусь устаноўлены іншыя правілы, чым тыя, якія ўтрымліваюцца ў гэтым Законом, то прымяняюцца правілы міжнароднага дагавора».

Артыкул 6. З часткі трэцяй артыкула 24 Закона Рэспублікі Беларусь ад 30 ліпеня 2006 года «Аб выкарыстанні атамнай энергіі» (Нацыянальнае рэстр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 187, 2/1523) словы «сходаў, мітынгаў, дэманстрацый, а таксама несанкцыянаваных» выключыць.

Артыкул 7. Гэты Закон уваходзіць у сілу праз дзевяць дзён пасля яго афіцыйнага апублікавання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА 9 лістапада 2009 года, г. Мінск. № 53—3

Навіны галіцы

АМАЛЬ СОТНЮ НОВАНАРОДЖАННЫХ

ужо зарэгістравалі ў ЗАГСе Заводскага раёна ў гэтым годзе.

Сёлета ў Заводскага раёна ўжо зарэгістравалі нараджэнне 94 малых — 45 хлопчыкаў і 49 дзяўчынак. Самай малодай 18 гадоў, рабіць — 20. Самым сталым — 38 і 50 аднагодкаў. Народаўнасць у дзень павялічваецца з кожным годам. Так, у мінулым годзе ў ЗАГСе выдалі 2886 пасведчанняў аб нараджэнні дзіцяці, што на 42 больш, чым у 2008 годзе. Прычым хлопчыкі ў раёне з'яўляюцца на свет часцей.

У ІМЯ ПРАЎДЫ ГІСТОРЫІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Асабіста ў мяне складалася адмысловая папка газетных выразак. Час ад часу я вяртаўся да іх, маючы некаторы ўласны досвед у тэме, успамінаючы расповед пра спаленыя пухавіцкія вёскі: Бабы, Балоча (напілі два разы), Белькавічы (гітлерыяцкія спалілі вёску ў чэрвені 1943 г., загінула 6 жыхароў), Бор (загублена 235 жыхароў), Бышчэ (спалена ў маі 1944 года), Валасач (трагедыя здарылася ў маі 1943-га, загублена 104 жыхары), Вялікі Луці, Дрычын (спалена часткова ў 1943 г.), Дудзічы, Ельнікі, Залог Пляцгодкі, Замосце, Заранцэўскага Грэбля, Крыстапольне, Ліпск, Люці... А яшчэ — Бераянка, Прыстань, Падсобнае...

Думаючы пра вядомыя з гісторыі Пухавіччыны трагедыі «сяцёр Хатыні», цяпер я зазіраю не толькі ў выразкі, але і на старонкі кнігі Тацяны Падаляк «Нашчадкі вогненных вёсак», якая пачынае сваю свет у рэдакцыйна-выдавецкай установе «Літаратура і Мастацтва». Поруч з тэкстамі — сучасныя і архіўныя фотаздымкі. Яны даюць эмацыяналізаваную звестку, знаёмца з дзеямі, унукамі жыхароў спаленых вёсак, расказваюць пра тое, як праходзіла творчая акцыя «Звязды» і Дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу «Хатынь».

Грамадская ініцыятыва, сама ўвага да тэмы паяднала многіх людзей. Прычым — не толькі на газетнай плошчы. Вось што піша Тацяна Падаляк напрыканцы кнігі:

«Акцыя «Нашчадкі вогненных вёсак», наладжаная рэдакцыяй «Звязды» і ДМК «Хатынь», праходзіла ў некалькі этапў.

22 сакавіка 2006 года, у дзень трагедыі Хатыні, у мітынг-рэвіе-мэ ўдзельнічалі не толькі хатынцы — Уладзімір Яскевіч, Софія Фіокіна, Віктар Жалабкоў. Тут быў і Мікалай Гірыльвіч са знішчанай фашыстамі Дальва, і Уладзімір Жаваронак з вёскі Літвічы. На Могілках спаленых вёсак нізка кланялася сваёй роднай вёсцы Боркі Вілейскага раёна Файна Анавоскіч...»

А 22 чэрвеня 2006 года ўдзельнікі акцыі прадстаўлялі фактычна ўсе рэгіёны Беларусі.

Фота Анатолія КЛЕШЧУКА.

На адзіных у свеце Могілках спаленых вёсак увапсалена сваіх землякоў Рэма Вячаславаўна Стахоўская — ёй адной удалося выратавацца са знішчанай вёсцы Коланка Ельскага раёна. Яна прыхлала разам з дачкамі, зямяні і ўнукамі.

З вёскі Вялічкавічы Салігорскага раёна прыхаў Антон Паўлячак Койца. Пасля вывазлення Беларусі ён помсціў за спаленыя жыхавыя землякоў на фронце. Самая дарэга яго ўзнагарода — медаль «За адрываў» (...)

Паводле вёскаў «Нашчадкі вогненных вёсак» у Хатыні адкрылася адміністрацыйная экспазіцыя.

Кожны год 22 сакавіка, у дзень хатынскай трагедыі, збіраюцца

Дзе і што вярта шукаць

Белорусские сокровища за рубежом / А. И. Мальдис. — Минск: Литература і Мастацтва, 2009. — 208 с. : ил. — (Беларусь вчора і сёння).

Вядомы беларускі культуролаг, дасведчаны гісторык айчынай літаратуры Адам Мальдзіс на працягу некалькіх апошніх гадоў выступаў у газеце «СБ. Беларусь сёння» з цыклам публіцыстычных артыкулаў пра беларускія каштоўнасці ў свеце. Завочнае падарожжа па музеях, мастацкіх галерэях, бібліятэках і нават прыватных калекцыях у розных краінах свету выклікала шырокі чытацкі рэагаванне. Праца, разлічаная, здавалася б, выключна на газетны фармат, вылілася ў асобную кнігу, якая так і называецца — «Беларускія каштоўнасці за мяжой». Ёю выдавецтва «Літаратура і Мастацтва» працягвае кніжную серыю «Беларусь: учора і сёння».

Гартаючы старонкі надзвычай багатай на фактаграфію кнігі, пераканавалася, што аўтар кіруецца наступным светабачаннем, задаецца праз усе артыкулы і нарысы наступным клопам: «У сённяшніх умовах вяртанне музейных, бібліятэчных і архіўных каштоўнасцяў, 90 працэнтаў якіх знаходзіцца за межамі краіны, — гэта перш за ўсё вышнелічанае і сумеснае карыстанне». У кнізе ідзе падрабязны расповед пра нашы каштоўнасці, якія аказаліся (пераважна ў выніку ваенных дзеянняў) на тэрыторыі пameжных (Расія, Літва, Польшча, Украіна), захаднееўрапейскіх (Вялікабрытанія, Германія, Францыя) краін, а таксама ў Іране, Кітаі, ЗША, Швецыі.

Крыж Ефрасініі Полацкай, няўсімлівыя зборы Радзівілаў, калекцыя Эмерыка Гутэн-Чапскага, экспанаты прыватнага музея і бібліятэкі Аляксандра Ельскага — кожная з тэмаў нясе ў сабе інтрыгу, прымушае задумвацца і паразважаць пра лёс беларускай культуры ўвогуле. І ў кнізе «Беларускія каштоўнасці за мяжой», які ў сваіх існых працах, вучоны і пісьменнік Адам Мальдзіс паўстае перад чытачом майстрам-апалядальнікам, які вядзе чытача ў зямельнае падарожжа. Уражвае і тое, што аўтар робіць падказкі нават пра магчымыя пошукі беларускіх, выразных слядоў беларускай культуры ў Іране, Таджыкістане, Японіі, Кітаі.

Мікола БЕРЛЕЖ.

НЕ ТОЛЬКІ З ФАЛЬКЛОРАМ ЧАКАЮЦЬ НАС У ЕЎРОПЕ...

Дыскусійная трыбуна

Уснежні мінулага года ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася грунтоўная і шырокая, калі меркаваць па коле ўдзельніцкай, размова аб ролі беларускай творчай і мастацкай інтэлігенцыі ў папулярнасці нашай культуры за мяжой. У «Звяздзе» па выніках дыскусіі быў надрукаваны артыкул «Культурная беларуская экспансія насела» (5.12.09). Лагічным працягам той размовы стаў гэты дыялог. Мае суразмоўцы — людзі дасведчаныя, кампетэнтныя ў гэтай тэме. Уладзімір Аляксандравіч Гілеп, старшыня Беларускага фонду культуры, у свой час працаваў першым намеснікам міністра культуры. Анатоль Іванавіч Бутовіч, літаратар, перакладчык з польскай мовы, у нядаўнім мінулым дырэктар выдавецтва «Мастацкая літаратура», міністр культуры і друку, а цяпер намеснік старшыні Беларускага фонду культуры.

А. Бутовіч — Слова «экспансія», якое здаецца, не зусім карэктнае ў гэтым выпадку, яно не вельмі стараславянскае з паняццямі культуры. Мы ж не забавянілі нейкія, а пасланцы міру, калі казаць узнёсла.

У. Гілеп — А на мой погляд, ужыванне слова «экспансія» тут дарэчы. Праўда, той культурнай экспансіі, якая дапамагла б стварэнню прывагнага іміджу Беларусі, знаёмства з ёй іншым народам планеты, сёння, на жаль, не назіраецца. Хоць раней яна мела месца ў нашым культурным жыцці. А цяпер яна нейкая аднабаковая. Хоць у першую чаргу паехаў у іншыя краіны, на паехаў у Захад, калі з'явілася такая магчымасць? Не дзяржаўны мастацкі калектывы, не тэатр оперы і балета, не драматычныя тэатры, не мастакі са сваімі выставамі, а кінупілы туды амаатарскі творчыя калектывы. Ім працэі было сабрацца ў дальнюю дарогу, выехаць за кошт таго, што запраілі, бо яны, які правіла, нешматлікія, больш мабільныя, іх лягчэй размясціць, напрыклад, у сем'ях.

А таму ў ініцавэцкай складалася ўражанне аб нашай культуры як судзімым фальклоры. Ці, інакш кажучы, мы трохі «зататпалі» Еўропу сваімі народнымі калектывамі.

Калі тэатрам аказваецца нейкая падтрымка, то ў іншых сферах культуры сувязі з замежжам ладзіцца стыхійна, часам хаатычна. А воль калі гэта дзейнасць была пад патранатам органаў культуры, з падтрымкай мясцовых уладаў, і карысці было б больш, у сэнсе вырашэння арганізацыйных пытанняў. У мяне маю на ўвазе нейкую цензуру ці ўмяшанне ў творчы працэс, барацьба, а толькі падтрымку калектываў, якія прадстаўляюць краіну за мяжой. Зразумела, тыя, хто хоча выключна самастойна пракадаваць свой шлях за мяжу, як кажучы, на здароўе, хай дзейнічаюць на свой страх і рызыка. Аднак вельмі многія творчыя калектывы маюць патрэбу ў падтрымцы.

— А кім вы тут працуеце? — І туды на пяты раз намеснік рэдактара не вытрымаў і закрычаў: — Ды загадчыцы фермы! Загадчыцы фермы! Колькі разоў можна паўтараць?! Яшчэ не клеілася ў Паселі справа з напісаннем падтэкстава. У яго атрымліваліся выдатныя здымкі ад партрэтаў, фотаздымкі, а што напісаць пад ім — ён ніяк не мог даўмацца.

— Во глядзі, — казаў ён загадчыцу аддзела публіцыстыкі, зольнаму журналісту, — які ў мяне малюны пейзаж атрымаўся. Якую тут мож-

Уладзімір ВАСЬКО

ДЗІВАК

на было б звяртанне падтэкстоўку пад ім? — Ды пішы проста: «Гэта лес», — жартаваў той. — А во рэчка. — Пішы: «Гэта рака». — Ну, ты не тэза зусім не тое гаворыш, што тэза, — абуралася Паселя. — Трэба штосьці арыгінальнае прыдумчаць.

— Слухай, колькі я за цябе буду пісаць падтэкстоўкі?! Пішы сам, што хочаш. — Прыехаў Паселя ў Падкамне аднекуль здалёк... Рэдактар найперш ацаніў яго знешне і амаль не надаў увагі таму, што ён недачувае і не мае вышэйшай адукацыі. «От, — галюнае, умее добра фатаграфавач, астатняе даласца». Тады ў Паселі была ўсё сярэдняя адукацыя, і ён пачаўваць сябе ў асяродку іншых, з вышэйшай, не вельмі ёмка. У высяка матэрыяль глыбока не ўпаў, у розныя там філасофіяны справы не ўстапу.

Але з цягам часу і ён набавіў вышэйшую адукацыю. Праўда, перад яго наступленнем ва ўніверсітэт адказны сакратар рэдакцыі Гузель сказаў: — Ну, калі ты ды наступіш ва ўніверсітэт, то я паветушы. Аднак Паселя не толькі наступіў, але і скончыў яго. А адказны сакратар так да сённяшняга дня і не ведаецца. І хоць па ўсім падметам у Паселевым дыпломе значыліся адны «тройкі», усё ж ён «увабраўся» ў веды — і ўжо сам набавіўся на справы на розных складаных пытаннях навукі і жыцця. Прынамсі, яго асабіла хвалілі філасофіяны і эканамічныя тэмы. Спрачкі па іх часам даходзілі да канфліктаў. Было такое: у пільным бары з карэспандэнтам раённага радыё Мі-

Як і нашы літаратары, дарэчы. У нас, напрыклад, добра прадстаўлена польская літаратура, якую выдаюць у дзяржаўных і прыватных выдавецтвах. І гэта станоучы факт. Хвалюе тое, што беларуская літаратура ў Польшчы прадстаўлена лаба, як дарэчы, і ў Расіі. Украіне і іншых суседніх і не суседніх краінах. Там выходзяць у свет адзінкавыя творы нашых пісьменнікаў і паэтаў. У выніку няма адэкватнага ўспрыняцця беларускай літаратуры, нават у саюзнай Расіі, суседняй Польшчы. Так, ёсць спонтанныя выпадкі асобных перакладаў беларускіх твораў, але не больш за тое. Гэту сітуацыю трэба мяняць. Чаму б абодвум нашым саюзам пісьменнікаў не пачаць актыўна працаваць з замежнымі перакладчыкамі беларускай літаратуры, выкарыстоўваць сістэму грантаў? Бо ўвогуле знікла сістэма работы з перакладчыкамі беларускай літаратуры. У савецкія часы тое-сёе рабілася, а цяпер — не. Таму я прапаноўваю распачаць гэту работу нібы з чыстага аркуша. Скажам, выявіць польскіх перакладчыкаў беларускай літаратуры, зацікавіць іх у супрацоўніцтве з выдавецтвамі Польшчы.

Летась ў ўдзельнічаў у працы 2-га сусветнага кангрэсу перакладчыкаў польскай літаратуры ў Кракаве, дзе прысутнічалі прадстаўнікі больш чым 50 краін. Прыехалі перакладчыкі нават з Кубы, В'етнама. За гадзі існавання інстытута кнігі паміж імі было размеркавана шмат грантаў на пераклады. Літва, напрыклад, атрымала, больш за дзесяць грантаў, а Беларусь — добра калі адзін-два. Не можам, на жаль, узяць тое, што з поспехам выкарыстоўваюць іншыя. Надшыю тэмака са расказаў пачаць працу з польскімі выдавецтвамі, зацікаўленымі ў перакладах беларускай літаратуры.

Ды і ў Расіі беларуская кніга прадстаўлена слаба. Колькі мы ў нашым фондзе культуры б'ёмся над тым, каб зрабіць у нас пераклад «Новай зямлі» Якуба Коласа на рускую мову. Няаўны пераклад неадэкватны зместу гэтай пазмы, бо па ідэалагічных прычынах за «Новай зямлі» знікла каля тысяч радкоў, што скажае уяўленне аб творчасці нашага класіка. Летась справа звярнулася, і адно маскоўскае выдавецтва зацікавілася нашай прапановай. Цяпер праблема ў тым, каб знайсці прафесійнага перакладчыка, зольнага данесці да расійскага чытача дух і асалоду сакавітай коласаскай мовы.

У. Гілеп — Згодны з Анатолем Іванавічам у тым, што нам патрэбная прадуманая і разлічаная на

Карэспандэнт раённага радыё Місюра, напрыклад, з выгляду дык сапраўды заморак, а на справе так праніраў, яго свет не бачыў. Спіць і думкае, як бы яго бесплатна прывезці з малага мяшкоў куніцы прырэзаннае цяля. Ён вельмі добра прыстававаў да Падкамненна і навакольных вёсак, але ж і мысліць у маштабе гэтага кола, у маштабе свайго раёна і ні на адзін крок не пераступае за яго межы. Мысліць адносна».

Далей ён пісаў, што пастануць прыстававацца да травы і кароў, трактарыст — да поля і трактара, дзярка — да фермы, малака і тых жа кароў... «Якое ж у іх можа быць мысленне? — рабіў вывад Паселя. — Толькі адноснае і ні ў якім разе не планетарнае, не абсалютнае».

Ён яшчэ хацеў падмацаваць свае думкі цытатамі з Маркса — Нічога сучаснага сваім думкам у іх не знайшоў і махнуў рукою: «А-а, у гэтых талмудах не так і проста разабрацца... У існуючых і так зразумелых сэнс майго рэфэрата. І ці абавязкова, каб тут было яшчэ якасці падтрымка класікаў? Галоўнае, што мае думкі правільныя і ўтрымліваюць навуковую соль».

У існуючых філасофіях, пэўна, з паўгадзіны смялялі над Паселевым рэфэратам, перадавалі яго з рук у рукі, а праз месца прышоў адказ: «Ваш рэфэрат — не больш-менш, як трызненне свайго быцця». І падпіс: «Вучоны сакратар А. Завала».

«Завалі Завала, — абураліся Паселя, — апраўду сваё прозвішча. Ну, добра, няхай сабе будзе так, мы пойдзем іншым шляхам».

Ён адмовіўся ад штурму навуковых вышнелічана, а заадно і паклаў пад нос рэдактару заяву на завальненне. Прасьба яго была задавальненая. Аднак усё раптам адчулі, што нешта страцілі, што без Паселі будзе ў калектыве посна і прэсна, як было да гэтага.

А Паселя падаўся ў гандаль, стаў падтрымліваць і вельмі хутка разбагацеў. На днях заваяў у рэдакцыю (у дарэгім касцюме, у туды і з загнутымі, як у лыхах, насама), аблякава абвёў усьмі позіракам і годна прамоўці: — Ну што, сакрабаеце капейкі з радкоў? Сакрабаеце, сакрабаеце. За месца, можа, на пахлёбкі і наскрабаеце. А я ўжо пабудаваў катэдж і купіў дзве іншмаркі.

ЖЫВАНДОЛІА

Выпуск № 2 (88)

пра іх культуру. Таму і не атрымліваецца паказаць нашу культуру ва ўсіх аспектах.

Зноў вярнуся да літаратуры. Палякі заснавалі штогадовую міжнародную прэмію ў памеры пяць тысяч еўра найлепшаму перакладчыку з польскай мовы. Пераможцу вызначае аўтарытэтная журы. У выніку з польскай кнігай знаёміцца ўсё больш ініцавэцкаў. Цікава праца ў Украіна. Нядаўна ў нашым выстава помнікаў, памятных знааку Тарасу Шаўчэчку за мяжой. Іх звыш тысячы, а мы дагэтуль не можам дамавіцца аб усталяванні ў Варшаву помніка Янку Купалу і Якубу Коласу. Так, у савецкія часы з'явілася два-тры замежныя помнікі нашым слаўным паэтам. А чаму б у Кіеве не паставіць помнік Янку Купале? На жаль, нашы выдатныя дзеячы культуры, уваасобленыя ў помніках, слаба прысутнічаюць у іншых краінах. У гэтым сэнсе выклікае здзіўленне тое, што ўзведзены ў Маскве помнік Янку Купалу няк не могуць афіцыйна адкрыць. Чаму?

У. Гілеп — Есць яшчэ адзін аспект, які замінае прасоўванню нашай культуры. У нас амаль дзве тысячы грамадскіх аб'яднанняў, пераважна больша частка з іх гуманітарна-адукацыйна (яе зараз няма) работ па прасоўванні нашых мастацкіх каштоўнасцяў у краіне зааходжаня. Вось тады і можна было б весці паўнацэнную культурную экспансію. Цэнтры варты ствараць нават нягледзячы на крызіс. У Парыжы, Берліне, Лондане, Вільноне, што, як кажа з Мінска рукою падаеце. Напрыклад, чаму няма такога цэнтру ў Маскве? Хоць, між іншым, Мінску ёсць Дом Масквы. Бо праз культуры, гуманітарныя стасункі можна вырашаць эканамічныя, палітычныя і іншыя пытанні і з Захадам, і з Усходам, і з Поўднем, і з Поўначу.

Анатоль БУТЭВІЧ: няма адэкватнага ўспрыняцця за мяжой беларускай літаратуры і культуры.

А можна было б знайсці формы падтрымкі яго карыснай дзейнасці. У многіх краінах такім грамадскім арганізацыям, якія так ці інакш працуюць на станаучы імідж дзяржавы, яна аказвае істотную дапамогу ў канкрэтных праграмах. Дарэчы, нашы пры падтрымцы дзяржавы мы рэалізавалі праграму «Славуцкі імёны Бацькаўшчыны». Наш фонд увогуле выпускаў два тымы аб тых беларусах, якія праславілі нашу Айчыну. Маглі б і надалей выдаваць гэтую літаратуру, але скончылася дзяржаўная дапамога. Шкада, бо сотні паважаных імёнаў застаюцца нібы па за дужкамі гісторыі.

А. Бутовіч — Можна, не будзем вешаць «усіх сабак» на дзяржаву? Давайце разважача рэальна: дзяр-

Формула ўдачы

ПОЛЕ — ПЕРАЙШОЎ, а жыццё ў 30 толькі пачынаецца

Любоў кі мorkва, кабачкі, патысоны і іншая агародніна... Пра тое, якія яшчэ вобразы можна абыграць у кіно, нагадалі Андрэю Курэйчыку Тамара Лісцкая і Глеб Марозаў — на 30-годдзе сцэнарысту і аўтару п'ес сямейная пара пажадала прабульванне ў сямействе і прынесла падарунак... яго жонцы. «Вольга, ты хочаш больш дзяцей?» — спытаў Андрэй жонку і пачуў адказ: «Я патрабую!».

Да 30 гадоў Курэйчык стаў бацькам. У яго нарадзіўся сын Глеб, якому два з паловай гады. Але яго не было на шырокім святкаванні дня нараджэння таты — права быць у цэнтры увагі Курэйчыку-малодшаму яшчэ давадзецца заслужыць. А вопытам дасягнення мэтаў паддзельці тата.

Хоць самому Андрэю ніхто не падказваў, як дасягнуць поспеху ў жыцці. «Яго творчасць пачалася, калі сям'я памянла сабаку на камп'ютар, яму гадоў 14 тды было», — нагадаў бацька, які быў самым шануюным госцем юбілейнай вечарыны.

«Я некаторы час «шукаў сябе», не ведаў, кім быць: ці то юрыстам, ці то журналістам, ці то драматургам. Але заўсёды знаходзіў падтрымку ў сваім бацьку», — адзначаў Андрэй, які адсятваваў сваю першую круглую тату ўжо як вядомы і вельмі паспяхоўны аўтар: напісанні ім 25 п'ес напісаных ў тэатрах дзесяці краін, сярэд якіх Расія, Украіна, Польшча, Аўстрыя, Вялікабрытанія і ЗША. Што ўжо казаць пра філмы паводле яго сцэнарыяў, якія здабылі народную любоў?.. І Курэйчыку яшчэ толькі трыццаці!

У яго сапраўды можна шмат чаму паўчыцца, асабіла сучасным малым людзям.

1. Не бяжыць спрабаваць. Як некалі студэнт юрфаку напісаў сваю першую п'есу — «Споведзь Пілата», якую паказалі з сябрамі ў тэатры БДУ.

2. Быць дэзркім, ступацца ў любоў дзверы, калі ёсць што сказаць і пранавашаць: а раптам адчыняць. Вось як пачатковец са стосам першых п'ес сам прапаноўваў іх у тэатры. І нечакана для ўсіх звярнуў на сябе увагу Алега Табакова. П'еса «П'емонці звер» была пастаўлена ў маскоўскім мастацкім тэатры імя Чэхава і была прызнаная «лепшай сучаснай п'есай РФ» за 2002 год. Неўзабаве і беларускія тэатры сталі ўчытвацца ў яго п'есы.

3. Не апускаць рукі, калі цябе не разумеюць. Вось як адзін амбітны малады чалавек, калі не прымаў і не падтрымліваў адну яго ідэю, мо прапаноўваць за яго яшчэ і яшчэ шмат ідэй. Якая-небудзь ды абавязкова знойдзе глебу і прарасце. Вось як тэатральны праект «On-line».

4. Не спыняцца, асвойваючы новыя справы і не быцця праца. А гэта сёння вельмі каштоўная якасць. Яна дапамагла ўслед за прыходам у расійскае кіно адкрыць шлях у Галівуд. Нездарма аналітыкі называюць Курэйчыку самым паспяховым сцэнарыстам апошніх гадоў на рынку СНД.

5. Не забываць, хто ты і адкуль. Вось як у тым жа далёкім Лос-Анджэлесе Курэйчык дапісаў сваю п'есу «П'ане Каханку» пра падзеі беларускай гісторыі. «Яна пра тое, як у свой час беларусы праспалі сваю дзяржаўнасць у XVII стагоддзі, што пэўна з гэтага атрымаўся і як гэта адгукаецца ў XXI стагоддзі», — кажа аўтар. Спектакль паводле гэтай п'есы ставіць галоўны рэжысёр Нацыянальнага тэатра імя Горкага Сяргей Кавальчык. А ён на юбілей Курэйчыку падараваў сімвалічны карабель... беларускага тэатра. Які рухаецца наперад дзякуючы драматургу. Сапраўды так. Таму матайце на вус, маладыя ды амбітныя аўтары.

Ларыса ЦІМОШЫК.

«ДЗЯВЯТКАМ» — КРЫЖУ ЛЕГКАДУМНАСЦІ, «ДВОЙКАМ» — ЦЯРПЕННЯ

Хочаце — верце...

Сёння Месяц Маладік 15 студзеня. Месяц у сузор'і Рыбаў. Сонца ўсход заход даўжыня для Мінск Віцебск Магілёў Гомель Гродна Брэст

ЛІЧБА — самая простая для ўспрымання абстракцыя і бадай што самая загадкавая. Лічбы выклікалі цікавасць не толькі ў матэматыкаў, але і ў мистыкаў, якія надавалі ўвагу іх акультурнаму, метафізічнаму сэнсу. Паслядоўнікі Піфагора вывучалі схаваныя (эзатэрычныя) якасці лічбаў, ісламскія філосафы разглядалі іх як першааснову ўсіх навук, мастацтва і культуры, а адпеты вучэньня Кабальі верылі, што лічбы ляжаць у аснове свету.

«1». Першы год персанальнага цыкла дае магчымасць пацаць жыццё з чыстага аркуша, змяніць нешта ў сабе і ў навакольнай асяроддзі. Аднак, для таго каб атрымаць рэальны вынік, неабходна ўсе перамены загадаць прадумваць.

«2». Другі год персанальнага цыкла рэдка бывае багатым на падзеі, аднак менавіта ён стварае выдатныя ўмовы для духоўнага росту, паступовага развіцця сваёй здольнасці ў разуменні схаваных заканамернасцяў жыцця.

«3». Трэці год — адзін з самых высільных і 9-гадовым персанальным цыклам. Легкадумныя натурны пражывуць год на адным дыханні, у віры вечарын, прыемаў, тусовак, канцэртаў.

працу прадпрыемства. Асабліва важнымі стануць абавязкі адказнасці, абудаванне жылля, працоўнага месца. Для вас сёлета надзвычайна важна адчуваць сябе камфортна, дзе б вы ні знаходзіліся, з 3 улікам таго, што год спрыяе развіццю густу, вынікі вашых эстэтычных намаганьняў будучы відэочынам.

«4». Чацвёрты год персанальнага цыкла — гэта год творчасці і карпальнай працы. Вам дзевяццаць года вырашыць шмат складаных задач, але ў вас хоціць сілаў з імі справіцца. На першы план выхад будучы больш плённым, чым індывідуальная праца.

юзах не застаецца таямніцаў — вы лёгка пазнаеце любую няшчаснасць партнёра, якую ён і захацеў бы сваімі. Падзеі гэтага года шмат для каго стануць добрым урокам — навуца быць гатовым да нечаканасцяў і спакойна прымаць сюрпрызы лёсу.

«5». Шосты год звычайна не звязаны з фінансавымі праблемамі. Найлепшае ўкладанне вашых грошай — абудаванне жылля, працоўнага месца. Для вас сёлета надзвычайна важна адчуваць сябе камфортна, дзе б вы ні знаходзіліся, з 3 улікам таго, што год спрыяе развіццю густу, вынікі вашых эстэтычных намаганьняў будучы відэочынам.

«6». Шосты год персанальнага цыкла прыносіць у жыццё гармонію, у душу — унутры спакой, парушыць ні не змогуць ні неспрыяльныя, ні сумныя. Надзвычай удалы год для сямейнай і хатняй справы, для ўмацавання сяброўскай, сваяцкай і любюўных сувязяў.

«7». Сёмы персанальны год індывідуальнага цыкла неспрыяльны для перамоц рашучых крокаў. Гэта час, калі важна замацаваць дасягнутыя, захаваць унутраную раўнавагу, павольна, без мітусні і рэшчы рухацца наперад.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Надвор'е на заўтра. Віцебск -17...-15°C, Гродна -10...-9°C, Мінск -15...-12°C, Магілёў -16...-14°C, Брэст -10...-9°C, Гомель -16...-14°C. Гэамагнітныя ўзрушэнні: 21 гадз. 00 гадз. 03 гадз. 06 гадз. 09 гадз. 12 гадз. 15 гадз. 18 гадз.

19 студзеня. 1323 год — вялікі князь ВКЛ Гедымін пачаў будаўніцтва Лідскага замка. 1918 год — матрос Анатоль Жалызнякоў, з'яўляючыся начальнікам караулаў Таўрычаскага палачка, прапанаваў дэпутатам Устаноўчага савета завяршыць пасяджэнні і пакінуць палац.

«Калі запасіцца цярпеннем і правіць старанне, то паселіцца добрыя ўдосы. Вучыцца корыць горкі, затое плод салодкі». Леанарда да Вінчы (1452—1519), італьянскі жывапісец, скульптар, архітэктар.

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ. Сканворд з 15 пачаткаў і 15 завяршэнняў. Слова: 1. Будова спецыяльнага ўтварэння. 2. Класіфікацыйны спіс. 3. Крыніца ведаў. 4. Забываць. 5. Фігура, якая выкарыстоўваецца ў фізічнай культуры. 6. Удзяць. 7. Гістарычны горад у Францыі. 8. Частка горада. 9. Складок у балетзе. 10. Дзіцячы мастацкі жанр. 11. Жэст у гаспадарстве. 12. Агук. 13. Шэраг дэкарацый. 14. Знак заапары. 15. Устаў на сцягу. 16. Кармавальнае расліна. 17. План мінусавасці. 18. Крык пакуты, галасаванне. 19. Зыбравыя і іншыя жывёлы. 20. Кармавальнае расліна. 21. Бою напой.

ВЫБІВАЎ З ПЕНСІЯНЕРКІ ГРОШЫ

У Ружанскую гарпасялюковую балніцу дастаўлена 79-гадовая пенсіянерка з чэрпака-мазгавой траўмай, са шматлікімі гематомамі па ўсім целе, карцай, збітая на горкі яблык. Так абшылося з бабуйай 28-гадовай аднавіскавец, каб завалоцьца грашмы. Яго здабываць сталі 765 тысяч рублёў. Зламаўнік затрыман.

ПАКУЎ ЛЯЧЫЦСЯ — УКРАЎ

Пацыент інфекцыйнага аддзялення балніцы ў Малодкавічах Пінскага раёна Украіны у таварышча па палаце ноўтбу і мабільнага тэлефона на суму больш за два мільёны рублёў. У дачыненні да 22-гадовага пінчука завезена крымінальная справа.

Усміхнемся!

На дыскатэцы, пасля танца, дзятчына кажа хлопцу: — Сваймі танцам вы мне далі велізарнае задавальненне! — Вы прыемны мнэ ліслівеці, я дрэнна танцую. — Затое смешна!

Жанчыны, беражыце мужчын — яны таксама пакутоўці! Альбо ад недахопу жаночай увагі, альбо ад яе лішка, а часам проста ад элементарнага глупства...

3 жыцця халасцязка. — Што такое ідэальная пара? — Гэта дзве шкарпэткі аднаго колеру.

— Рыбку ловім? — Не, чай заварваем...

ТОЛЬКІ ЦІСК НЕ Ё НОРМЕ?

4 танометры «Мікралайф» і 4 траўмарэўматычныя паясы былі выкрадзены з аптэкі ў вёсцы Леніна Добрушскага раёна. Злачынца ноччу ўзламаў дзве дзвярэ, выдраў дадатковыя дзверы-краты і трапіў у памяшканне. Грошы, якія захоўваліся ў сейфе, выкрадзены не былі.

СЕМЕНА — ПОЧТОЙ Со своего огорода

Многа лет вырашчваюць овоцы на сваёй огодзе з мінімальным палівом і без плёнкі. Отбіраюць самыя уражэйныя і ценныя, адаптаваныя к местным умовам, і заготовляваюць іх семена, котрыя і прадаюць овоцаводам-любителям. Бахчевые. Дыня: раніце — Олівін, Белорусская ранняя — до 4 кг, сярэдне — Колхозница — до 1,5 кг, Данчая — до 3 кг. Арбуз Бурульскі — до 7 кг. У жаркія і теплыя годы все созревает в августе. Тыква: Титан — чемпион среди тыкв, до 100 кг. Кавбоз — тыква мягкокорая, до 40 кг. Голосемянная — семечки без кожур; Зимняя сладкая (до 20 кг) і Сладкая булка (до 10 кг) — спадзіе, хорашо хранятся всю зиму в доме, их можно кушать сырыми, вкусен и полезен их сок. Лечебная — семена буро-зеленыя, без кожур, богатые цинком и хлорофиллом. Кабачки. Белый якорь — белыя, скораспелыя. Вьетнамский — спелыя очень сладкія, с плотной оранжэвой мякотью, можно кушать сырыми, как морковку, и делать сок. Голокабак — кабачки темныя с голыми семенами. Огурцы. Очень ранние — Малыш. Ранние — Пальчик (дологий и обильно плодоносный). Ранне-средние — Вересен, Конкурент, Водолей, Севтанак, Зарница, Славяновские. Все мелкія, засолочныя, устойчивые к болезням. Помидоры. Ультраранние — Альфа и Чиполлино (до 100 г, начало сбора 5–10 июля, куст — 70 см). Ранние, низкие — Красная шапочка (начало, 10 июля), Взорь, Дачные — малоприхотливые, оба до 200 г. Первая любовь — розовые, до 400 г, с картофельной ботвой. Винета — как крупные куринные яйца. Ляна, Ротон (80–120 г) до 80 см, красивые, плотные, довольно устойчивые к фитофторозу, по ведру плодов с куста. Подарок брата — 60–70 г, урожайные, наиболее устойчивые к фитофторозу. Среднеспелые, низкие: Призер, Стрелка (остроносые) — 40–60 г, закаточные, плотные, вкусные, долго хранятся свежими; Золотой (плотные желтые, плотные, имеют красивый товарный вид); Обильный (розовые); Мулат — 80–100 г, коричневые, по форме — куринные яйца, очень урожайные; Японский трифель — как лампочки, до 150 г, очень вкусные и долго хранятся; Крупноплодные, куст до 1 м; Тешина радость (розовые); Золотые купола (желтые, до 1 кг); Черный русский (темные) — до 600 г; Десертный розовый — до 500 г; Джина (красные, красивые); Оранжевые (желтооранжевые, вкусные) — до 300 г. Морозоустойчивые, низкие ранние — Северянин — до 100 г; Сибиряк — до 200 г; Тепличные они же хороши и для гряд; Славянский шедевр (красные); Дворцовые (розовые) — все до 500 г; Сердце и Грейпфрут — оба до 1 кг, вкусные; Гусиное яйцо — по форме, как гуся яйцо, желтые. Высок для гряд — устойчивые к фитофторозу — Де-Барао: красный, розовый, желтый, черный. Перцы сладкий: Алеса — красивый, скороспелый, крупный, урожайный; Пустолина — желтые; Длинный — красивый, по форме плода как банан (до 25 см); Коричневый — с коричневыми плодами, ранний. Комнатные овощи украсят любую подоконник. Помидорки красноплодные и вкусные: Пинocchio (20–30 г) среднеспелый, компактный, кустики; Балконное чудо (30–40 г) — раннеспелый. Острый перчик — декоративен круглый год, используется как приправа. Семена расфасованы: помидоры и перец по 50–60 шт. и более, огурцы по 30–35 шт., комнатные — 8–12 шт. все остальные — по 8–15 шт. Высылаю наложным платежом — 1200 руб. за пакет. От Вас — письмо-заказ. Свой адрес и Ф.И.О. пишите полностью и разборчиво. Оплата при получении семян на почте. За каждые 10 заказанных пакетов — высылаю бесплатно 2 и более пакетов (укажите, что именно) и свою Агротехнику выращивания.

Мой адрес: 213803, Могилевская обл., г. Бобруйск, 3. До востребования ПРОКОПЧИКУ Виктору Павловичу. Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказначыць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывіданне «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 2200123, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 33.310. Індэкс 63850. Зак. № 234. Нумар падпісанні ў 19.30. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА. ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь. РЕГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТСА (намеснік галоўнага рэдактара), С. РОСЛОВІЧА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШУЧЭНКА. НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкая, 10-а, ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл.факс); адрэдакцыі: пінская — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычная — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Баранавічах: 47 71 94, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 292 22 03. http://www.zviazda.by; ПРЫЁМНЫ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ: reklama@zvyazda.minsk.by e-mail: info@zvyazda.minsk.by